

Lasse Lykke Gregersen

Fra: Mikael Sjöberg <MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>
Sendt: 13. december 2018 12:10
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Cc: Carina Marie Gjede Hansen
Emne: hørings svar

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Ved brev af 20. november 2019 har Justitsministeriet sendt en høring over udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) .

Der henvises til - j. nr. 2018-0090-0379.

Lovudkastene har været drøftet på et bestyrelsesmøde i Dommerforeningens bestyrelse.

Som påpeget i bemærkningerne kan bestemmelsen om psykisk vold give anledning til bevismæssige vanskeligheder, og sager om psykisk vold er formentlig noget mere tidskrævende i retten end andre voldssager.

I øvrigt giver lovforslaget ikke anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Mikael Sjöberg

landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Strafferetskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 21. december 2018

JOURNAL NR.
RA-2018-3200602-21

SAGSBEHANDLER: SBP/

Høring over udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabslovens (selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Ved e-mail af 20. november 2018 har Justitsministeriet anmodet om Rigsadvokatens eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Rigsadvokaten skal i den anledning bemærke følgende:

1. Rigsadvokaten skal generelt bemærke, at man med lovforslaget indfører en ny type bestemmelse, der væsentlige adskiller sig fra de andre personfarlige delikter i straffeloven.

Med lovudkastet foreslås indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 243 om psykisk vold. Bestemmelsen indebærer, at den, som tilhører eller er nært tilknyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, kan straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger (pkt. 2.3), at det ikke er hensigten med den foreslåede bestemmelse at fastsætte en almen gældende definition af begrebet "psykisk vold".

For at bestemmelsen skal kunne finde anvendelse, skal der være tale om, at nogen udsættes for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd. Herudover skal adfærden være egnet til utilbørligt at styre forurettede. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til de enkelte bestemmelser (nr. 2), at det er en objektiv vurdering om adfærden er egnet til at styre forurettede. Det er således ikke afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, at forurettede rent faktisk er blevet styret. Strafbarheden afhænger endvidere ikke af, om styringen har påført den forurettede psykiske skader eller lignende.

Rigsadvokaten finder, at det i praksis vil kunne være vanskeligt at vurdere, hvornår man befinder sig inden for det strafbare område.

Det må af samme grund antages, at der som følge af lovbestemmelsens særegne karakter - sammenlignet med anden ny lovgivning på det strafferetlige område - vil være et øget behov for at afklare bestemmelsens anvendelsesområde og rækkevidde i retspraksis.

2. Det fremgår af lovudkastets almindelige bemærkninger (pkt. 2.2), at Justitsministeriet er opmærksom på, at der - som i andre sager - kan være bevismæssige udfordringer i forbindelse med sager om psykisk vold.

Rigsadvokaten er enig i, at bestemmelsen i praksis vil kunne give anledning til bevismæssige udfordringer. I de situationer, hvor gerningsmanden nægter sig skyldig, og hvor der ikke er udenforstående vidner eller andre objektive beviser, der f.eks. påviser en psykisk skade, til støtte for den forurettedes forklaring om gerningsmandens adfærd, vil bevisbyrden i meget vidt omfang skulle løftes ved den forurettedes vidneforklaring, hvilket erfaringsmæssigt kan være vanskeligt.

Det er Rigsadvokatens vurdering, at disse udfordringer vil kunne medvirke til, at kun relativt få sager fører til strafforfølgning og i sidste ende domfældelse, jf. herved også lovforslagets bemærkninger.

3. Det fremgår af lovudkastets almindelige bemærkninger (pkt. 2.3), at det på grund af den variation, som de forskelligartede sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse kan have, ikke er muligt at angive et bestemt strafniveau for overtrædelserne. Det er dog forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen skal

udmåles med afsæt i straffen for gentagne overtrædelser af straffelovens § 244, stk. 1, over for samme offer. Det vil ifølge bemærkningerne indebære, at de laveste strafpositioner (mindre end 60 dages fængsel) som udgangspunkt ikke bør finde anvendelse ved udmåling af straffen for overtrædelser af den foreslåede bestemmelse.

Det må efter Rigsadvokatens vurdering antages, at der vil være behov for en nærmere afklaring af strafniveauet i retspraksis. Det bemærkes i den forbindelse, at der i dag i en række sager for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, idømmes betinget fængselsstraf eventuelt med vilkår om samfundstjeneste.

Med venlig hilsen

Rasmus Kieffer-Kristensen
Statsadvokat

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

20. december 2018
Sagsnr. 2018-005-1293
Sagsbehandler: LVA/HHA

RIGSPOLITIET

Direktionssekretariatet
Polititorvet 14
1780 København V.

Telefon: 3314 8888
Direkte: 4515 2001

E-mail: politi@politi.dk

Justitsministeriet har ved e-mail af 20. november 2018 anmodet om Rigspolitiets eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Rigspolitiet kan anledning af høringen oplyse følgende:

1. Det bemærkes indledningsvist, at det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger på side 10, at Justitsministeriet er opmærksom på, at der – som i andre sager – kan være bevismæssige udfordringer i forbindelse med sager om psykisk vold. Det fremgår videre af de almindelige bemærkninger på side 13, at Justitsministeriet forventer få sager årligt om psykisk vold, ligesom ministeriet forventer flere sager om psykisk vold for politiet og anklagemyndigheden end for domstolene, fordi der på grund af de bevismæssige forhold i sådanne sager må antages at være et vist antal anmeldelser, der ikke vil kunne føre til indledning af en straffesag ved domstolene.

Rigspolitiet deler forventningerne om, at der kan være bevismæssige udfordringer i forbindelse med denne type af sager, og at en formentlig ikke ubetydelig del af disse sager ikke vil kunne føre til indledning af en straffesag ved domstolene. Rigspolitiet skal i forlængelse heraf bemærke, at de bevismæssige udfordringer formentlig vil medføre, at sager om psykisk vold i mange tilfælde vil være forbundet med ressourcetung efterforskning, bl.a. med henblik på at dokumentere historikken i sagen og karakteren af det anmeldte forhold.

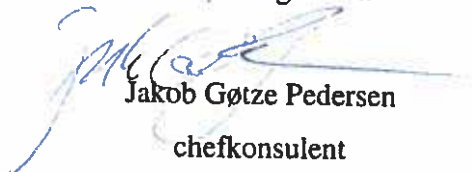
2. Det fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslaget på side 21, at "utilbørlig" omfatter styrende adfærd, som ikke er en naturlig del af parternes relation. Det fremgår videre af samme afsnit, at styring i visse tilfælde er nødvendig og naturlig, f.eks. i særlige relationer mellem barn og voksne under

forudsætning af, at der tages højde for barnets alder og modenhed. Dette afsnit er indsat i forlængelse af et afsnit, hvor en række eksempler på adfærd, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan opfattes som nedværdigende, manipulerende eller krænkende. Rigspolitiet finder, at det med fordel kan præciseres i bemærkningerne, at forældres opdragelse af børn som udgangspunkt ikke er omfattet af bestemmelsen, men at de nævnte opdragende elementer efter omstændighederne kan antage en karakter eller grovhed, der medfører, at forholdet er strafbart efter bestemmelsen. F.eks. vil lejlighedsvis, kortvarige stuearrester ikke være omfattet af bestemmelsen, mens hyppige, længerevarende stuearrester kan være omfattet af bestemmelsen.

Side 2

Med venlig hilsen

Jakob Gøtze Pedersen
chefkonsulent

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

strafferetskontoret@jm.dk

DATO: 13. december 2018
SAGSNR.: 2018-3095
ID NR.: 563531

Høring over udkast til lovforslag om ændring af udlændingeloven (Skærper som følge af kriminalisering af psykisk vold)

Ved e-mail af 20. november 2018 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet kan tilslutte sig udkastets overordnede præmis om, at adfærd, som kan betegnes som psykisk vold, er uacceptabel og har vidtgående konsekvenser for de personer, som er udsat herfor. Dette gælder særligt, hvis den psykiske vold udøves over længere tid og i nære relationer. Lovforslaget giver dog anledning til en række overordnede bemærkninger.

Som det fremgår indledningsvist af lovforslagets bemærkninger, har psykisk vold ikke hidtil været selvstændigt kriminaliseret i straffeloven. I stedet har handlinger, som kan betegnes som psykisk vold, efter omstændighederne været omfattet af en række andre af lovens bestemmelser.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den nye § 243 vil være en udvidelse af gældende ret i den forstand, at den både omfatter adfærd, som ikke er strafbar efter gældende ret, og adfærd, der allerede er strafbar.

Det betyder, at der vil være et vist overlap mellem området for den nye § 243 og de allerede gældende bestemmelser. Advokatrådet bemærker i den forbindelse, at det ville være ønskeligt, om udkastet indeholdt mere specifikke overvejelser vedrørende afgrænsningen mellem den forslåede nye bestemmelse og de eksisterende bestemmelser.

Advokatrådet bemærker endvidere, at den forslåede § 243 indeholder en række uklare og/eller meget brede begreber, hvilket vanskeliggør en forudsigelig anvendelse af bestemmelsen i praksis.

Dette gør sig særligt gældende i forhold til de strafbegrundende handlinger "*nedværdigende, manipulerende, eller krænkende adfærd*", som er nærmere beskrevet i lovforslagets bemærkninger, side 19 ff. Advokatrådet bemærker i den forbindelse, at det må være afgørende, at der foretages en så objektiv vurdering af den pågældende adfærd som muligt.

Med venlig hilsen

Nicolai Pii

Børnerådet

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 K

j.nr.3.7.27/sgb
18. dec. 2018

Børnerådets kommentar til forslag til lov om ændring af straffeloven m.fl. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Generelt

Børnerådet hilser som udgangspunkt forslaget velkomment og henviser i øvrigt til Børns Vilkår, Red Barnets, Mødrehjælpens og Børnerådets Høringsnotat om ny bestemmelse om psykisk vold, fremsendt til ministeriet 5. juli 2018.¹

Vi konstaterer med tilfredshed, at der i bemærkningerne til forslaget er taget hensyn til en række af kommentarerne og forslagene i det nævnte notat. Dette gælder bl.a. i forhold til opremsningen af strafværdige handlinger (bem. si. 20) samt definitionen af tidsudstrækning set i relation til børns tidsopfattelse (bem. si. 19).

Det er dog fortsat rådets opfattelse, at et afsnit af bemærkningerne systematisk afsat til børneperspektiverede hensyn havde tjent den praktiske implementering af lovændringen bedre end de foreslåede bemærkninger.

Børnerådets synspunkt er også fortsat, at afgrænsningen af gerningspersonkredsen er for snæver, når det fastholdes, at den kun omfatter personer, der tilhørte eller var nært knyttet *til husstanden* på gerningstidspunktet. Dette efterlader et u hensigtsmæssigt retligt tomrum omkring børns beskyttelse mod psykisk vold begået af voksne i *barnets* nære verden, herunder pædagoger i institutioner og lærere i skolen, hvor børn tilbringer en meget stor del af deres hverdag. Bemærkningerne til forslaget bør i det mindste indeholde en klar redegørelse for barnets retsstilling her, hvis personkredsen i nærværende forslag ikke kan udvides.

Særligt til de enkelte bestemmelser

Børnerådet tilslutter sig med glæde, at det med ændringen af retsplejelovens § 745 e, stk. 1, foreslås, at der også kan foretages videoafhøring af børn under 15 år i sager om psykisk vold. Lovgiver sender hermed et vigtigt signal om betydningen af krænkelsen og dens retlige behandling på linje med andre overgreb.

¹ Vedlagt.

Børnerådet

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet

Lisbeth Sjørup
Sekretariatschef

BØRNS VILKÅR

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Vedr. sagsnr.: 2018-731-0033

Børns Vilkår
Trekronergade 126 F
DK – 2500 Valby

M +45 3555 5559
@ bv@bornsvilkar.dk

www.bornsvilkar.dk

17. december 2018

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Børns Vilkår takker for muligheden for at afgive hørings svar vedr. ovennævnte lovforslag. Vi hilser forslaget velkomment og det er vores opfattelse, at beskrivelsen af området er fyldestgørende. Vi takker endvidere for den prioritering af området som både lovforslaget og processen med inddragelse af interessenter, bl.a. fra børneorganisationerne, er udtryk for.

Børns Vilkår skal indledningsvis henvise til det tidligere fremsendte høringsnotat fra Mødrehjælpen, Red Barnet, Børnerådet og Børns Vilkår som indeholder bemærkninger til dels selve bestemmelsen og bemærkningerne dertil, og derudover den bredere implementering, herunder forebyggelse og hjælp til voldsudsatte. Børns Vilkår skal i den forbindelse ikke undlade at kvittere for, i hvor høj grad man ifm. lovforslaget har implementeret de bemærkninger der fremgår af ovennævnte notat.

Børns Vilkår havde dog fortsat gerne set, at man havde delt bemærkningerne til lovforslaget op i hhv. et børne- og et voksenafsnit, så de forhold der særligt gælder for børn, blev mere tydelige.

Konkrete bemærkninger

Børns Vilkår finder fortsat at særligt begreberne *nedværdigende* og *krænkende handlinger* er beskrivende for det mønster, der typisk ses, når børn udsættes for psykisk vold. Børns Vilkår noterer sig desuden med tilfredshed, at det klart fremgår af bemærkningerne at adfærd, der naturligt er *styrende*, fx i relationen mellem voksen og barn, ikke er omfattet, idet den ikke vil være *utilbørlig*.

Læs mere om os på
bornsvilkar.dk

Derudover skal det bemærkes, at når man afgrænser målgruppen til personer der 'tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand', så vil andre omsorgspersoner, som børn møder i de arenaer de bevæger sig i, ikke være omfattet. Dette vil fx være tilfældet for personale på et opholdssted, men også lærere og pædagoger, der i nogle tilfælde vil være sammen med barnet længere tid end deres forældre. Det er vores anbefaling, at man i bemærkningerne til lovændringen klart tager stilling til, hvorledes man vil håndtere psykisk vold begået af denne persongruppe i en retslig sammenhæng.

Børns Vilkår finder det i øvrigt særdeles positivt, at man med lovforslaget har besluttet at udskyde forældelsesfristen og hermed har taget hensyn til børn, der er ofre for psykisk vold.

Implementering og forebyggelse

Børns Vilkår skal igen understrege, at det er afgørende, at sager om psykisk vold, når offeret er et barn, behandles i børnehusene, der har den faglige ekspertise til at håndtere disse. Børns Vilkår noterer sig dog i den forbindelse med tilfredshed, at sagerne vil være omfattet af reglerne om videoafhøring.

På samme måde er det fortsat vores anbefaling, at udrednings- og anmeldelsesprocessen fsva. børn beskrives grundigere i bemærkningerne, idet disse vil indeholde nogle særlige udfordringer for denne gruppe.

Derudover kan det ikke understreges nok, at der sideløbende med nærværende lovgivningsmæssige tiltag bør fokuseres på at formidle viden til børn og unge om, hvad psykisk vold er, og hvilke rettigheder de har i den forbindelse.

Desuden er det nødvendigt, at viden om psykisk vold findes hos det frontpersonale og de fagpersoner, der møder børnene i de arenaer de bevæger sig i. Dette både for at sikre, at nærværende lovtiltag får gennemslagskræft, men også for at forebygge generelt.

Spørgsmål til høringssvaret kan rettes til Ingrid Hartelius Dall på tlf. 26816512 (ingrid@bornsvilkar.dk)

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør

Ingrid Hartelius Dall
Juridisk seniorrådgiver

Høring over Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Danner takker for muligheden for at afgive høringssvar til Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (selvstændig bestemmelse om psykisk vold) og har med interesse læst lovforslaget.

Som direktør tilslutter jeg mig høringssvaret, som Det Nationale Voldsobservatorium har afgivet, og har ingen selvstændige bemærkninger til lovforslaget.

København, den 17. december 2018

Venlig hilsen

Lisbeth Jessen
Direktør
Danner

Danner er en privat organisation, som arbejder for at skabe respekt, ligeværd og lige muligheder mellem kønnene og en verden fri for vold mod kvinder og børn.

Justitsministeriet
Att. strafferetskontoret@jm.dk

Høring over forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Dansk Kvindesamfund takker for muligheden for at afgive høringssvar på lovforslag om kriminalisering af psykisk vold. Vi har med interesse læst Justitsministeriets forslag til ændring af straffeloven mht. en selvstændig bestemmelse om psykisk vold og har følgende generelle bemærkninger:

Indførelse af en selvstændig strafbestemmelse om psykisk vold er en anerkendelse af ofre for psykisk vold og den skadespåvirkning, som denne form for vold påfører ofrene. En selvstændig strafbestemmelse understreger, at psykisk vold er strafbart på lige fod med fysisk vold og et problem, der skal gribes ind overfor. Dansk Kvindesamfund hilser derfor lovændringen velkommen.

Kriminaliseringen styrker politiets og straffesystemets indsats på området. Der er tale om et strafområde, der ofte vil være svært beviseligt, og formentligt vil sager, der bliver ført helt til domstolene, være sjældne. Men vedtages lovforslaget i sin nuværende form, vil det formentlig på sigt skabe en holdningsændring i befolkningen. Det vil samtidig være et klart signal om, at psykisk vold i form af systematisk nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd ikke er acceptabelt.

I praksis vil det forhåbentlig give ofrene en form for retfærdighed eller oprejsning i mødet med retssystemet, fremfor den klare afvisning som oftest er den umiddelbare respons, ofre møder i dag. Af samme årsag finder vi Justitsministeriets beslutning om at afholde merudgifterne ved den nye bestemmelse inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer beklagelig. Det er nødvendigt at afsætte midler til uddannelse af politi og anklagemyndighed for at sikre en grundig undervisning og træning af samme instanser, så den nye strafbestemmelse om psykisk vold kan blive implementeret i praksis.

Vi anerkender, at psykisk vold er et komplekst begreb, og det kan være svært at afgrænse eller definere dette fænomen, men opfordrer Justitsministeriet til at fjerne den indledende sætning om det forventede lave antal sager. Sætningen sender et bekymrende signal om, at politi og anklagemyndighed ikke behøver at prioritere sager om psykisk vold.

Det er Dansk Kvindesamfunds vurdering, at Justitsministeriets beskrivelse af psykisk vold i sin helhed er dækkende, og vi tilslutter os den forståelse af psykisk vold, der ligger til grund for forslaget. Dog bemærker Dansk Kvindesamfund, at Justitsministeriets lovforslag om en selvstændig bestemmelse om psykisk vold ikke indeholder en ligestillingsvurdering. Danmark er ifølge EU-traktatens artikel 2 og 3 forpligtet til at indarbejde et ligestillingsaspekt i alle sine

politikker og aktiviteter, herunder at ligestillingsvurdere alle lovforslag ved at kortlægge eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser af lovforslagene.

Dansk Kvindesamfund opfordrer derfor Justitsministeriet til, i det videre lovforberedende arbejde, at foretage en sådan ligestillingsvurdering. Samtidig ønsker Dansk Kvindesamfund at påpege, at identifikationen af lovforslagets kønsneutrale udformning ikke per automatik indebærer, at det ikke har ligestillingsmæssige konsekvenser. Ved ligestillingsvurderingen af lovforslaget vil det således være relevant at se på det statistiske faktum, at kvinder i langt højere grad end mænd udsættes for psykisk vold (Psykisk partnervold – en kvantitativ kortlægning, 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.)

Dansk Kvindesamfund tilslutter sig med disse bemærkninger in mente lovforslaget om en selvstændig bestemmelse om psykisk vold.

Dansk Stalking Center
Intervention & Viden

Høring over Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Dansk Stalking Center takker for muligheden for at afgive høringssvar til Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (selvstændig bestemmelse om psykisk vold) og har med interesse læst lovforslaget. Som direktør tilslutter jeg mig høringssvaret, som Det Nationale Voldsobservatorium har afgivet.

Den eneste selvstændige bemærkning jeg her skal tilføje, er at bestemmelsen om psykisk vold ikke bør stå alene. Der er fortsat behov for en særskilt bestemmelse om stalking, til at beskytte de udsatte med en tidligere nær relation til udøveren, men som ikke naturligt falder ind under bestemmelsen om psykisk vold, fordi de fx ikke har haft fælles bopæl. Men stalking-bestemmelsen skal også sikre beskyttelse til de mange udsatte (omkring 70.000) som har haft en anden relation til udøveren fx tidligere bekendte, venner, nabo, kollegaer, professionel relation og fremmed - som er udsat for stalking - og til dels psykisk voldslignende adfærd.

Jeg stiller mig gerne til rådighed ved behov for uddybende spørgsmål

København, den 18. december 2018

Venlig hilsen

Lise Linn Larsen
Direktør
Dansk Stalking Center

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

Artillerivej 55
2300 København S

Tlf. 45 15 36 50
Fax 45 15 01 39

dkr@dkr.dk
www.dkr.dk

Hørings svar – udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

18. december 2018

Ved en mail af 21. november 2018 har Justitsministeriet anmodet om Det Kriminalpræventive Råds (DKR) eventuelle bemærkninger.

DKR-nummer:
18-131-0259

I den anledning skal DKR udtale, at vores mission er at skabe tryghed ved at oplyse om og forebygge kriminalitet.

Sagsbehandler:
AKN/ISE

Rådet kan tilslutte sig behovet for at indføre en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i straffeloven. Psykisk vold i nære relationer er et problem, vi skal tage alvorligt og som kan have store konsekvenser for ofrene.

Imidlertid synes en række fænomener at være udeladt i den foreslåede definition. Her henledes opmærksomheden særligt på kærestevold, som forekommer mellem yngre personer, der ikke nødvendigvis har eller har haft bopæl sammen. DKR har i flere år arbejdet med at forebygge kærestevold. Det synes naturligt, at fænomenet indgår i straffelovens definition.

I lovforslaget nævnes eksempler på adfærd, der kan betragtes som nedværdigende, manipulerende og krænkende og dermed som strafbart. Det fremstår uklart præcist, hvad det er, der er kan betragtes og hvad der ikke kan betragtes som psykisk vold.

Derudover er det væsentligt at bemærke, at strafbestedelsen ikke kan stå alene, men løbende bør følges af forebyggelsesinitiativer, hvis man vil den psykiske vold til livs.

Der henvises til Justitsministeriet, Strafferetskontoret, sagsnr.: 2018-0090-0379, dok.nr.: 830583.

Høring sendt til: strafferetskontoret@jm.dk

Side 2

Med venlig hilsen

Anna Karina Nickelsen
Sekretariatschef

**Justitsministeriet
Strafferetskontoret**

Slotsholmsgade 10
1216 København K
Fremsendt til: strafferetskontoret@jtm.dk

Høring over Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Medlemmer af Det Nationale Voldsobservatorium (Voldsobservatoriet) – et netværk, der samler forsknings- og praksisbaseret viden om kønsrelateret vold – har med interesse læst Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (selvstændig bestemmelse om psykisk vold) og har følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger

Voldsobservatoriet anser indførelsen af en selvstændig strafbestemmelse om psykisk vold som et fremskridt. En sådan kriminalisering af psykisk vold er en anerkendelse af betydningen af de hverdagsrealiteter, som ofre for psykisk vold i nære relationer er udsat for. Kriminaliseringen vil kunne danne basis for at styrke politiets og straffesystemets indsats på området vold i nære relationer, herunder vold i hjemmet. Med den foreslåede bestemmelse understreges det, at psykisk vold i nære relationer er strafværdig på lige fod med fysisk vold, og er et problem som samfundet må gribe ind overfor.

Voldsobservatoriet deler Justitsministeriets opfattelse af, at de allerede eksisterende strafbestemmelser i straffeloven om krænkelse af den psykiske integritet ikke i tilstrækkeligt omfang beskytter mod en række af de handlinger, der udgør psykisk vold. Voldsobservatoriet bemærker i den forbindelse, at en selvstændig kriminalisering vil medføre, at Danmark fremtidigt sanktionerer tilfælde af psykisk vold i overensstemmelse med forpligtelsen, der udspringer af artikel 33 i Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen).

Det bemærkes, at der i Justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.1 *Gældende ret*, som indeholder en gennemgang af gældende ret vedrørende psykisk vold, ikke henvises til Istanbulkonventionen. Danmark har ratificeret konventionen, der derfor må anses som en del af gældende ret på området, og Voldsobservatoriet finder det derfor væsentligt, at der under ovennævnte pkt. 2.1 også henvises til Istanbulkonventionens artikel 33 om psykisk vold.

I det følgende findes Voldsobservatoriets bemærkninger og ændringsforslag til Justitsministeriets lovforslag, herunder Voldsobservatoriets syn på nogle nødvendige forudsætninger for, at den selvstændige kriminalisering af psykisk vold kan få den tilsigtede effekt i praksis:

Rækkevidden og tidsbegrænsning af "[...] nært knyttet til en andens husstand"

I Justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget, § 1, Til nr. 2, omtales den personkreds, der kan udgøre mulige gerningspersoner som *"Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden [...]"*.

I relation til spørgsmålet om tilknytning til husstanden fremgår det: *"Det vil således i forhold til psykisk vold, som også kan udøves ved hjælp af telefon, sms eller gps-overvågning, tillige være relevant at se på, om gerningsmanden og forurettede jævnligt har kontakt over telefon, sms eller lignende."* Voldsobservatoriet finder det uklart, om den valgte formulering f.eks. også dækker længerevarende kæresteforhold mellem unge, som begge bor hos deres forældre, eller parforhold, hvor parterne bor i forskellige landsdele, og hvor den daglige kontakt og relation opretholdes digitalt og/eller pr. telefon. Voldsobservatoriet foreslår, at det i bemærkningerne til bestemmelsen klargøres, at også sådanne forhold, hvor parterne ikke lever sammen eller udgør en traditionel husstand, er omfattede af personkredsen, idet sådanne længerevarende samlivsformer er almindelige, og psykisk vold også forekommer i sådanne forhold.

Af bemærkningerne til lovforslaget, Til § 1, Til nr. 2, fremgår det også, at det forudsættes, *"[...] at der foreligger en vis forbindelse mellem den psykiske vold og gerningsmandens tilknytning til husstanden" [...]* *"F.eks. vil psykisk vold, som begynder et år efter en samlivsophævelse normalt ikke have en sådan sammenhæng, medmindre parterne har opretholdt en regelmæssig og nær kontakt, f.eks. på grund af parternes fællesbørn."* Voldsobservatoriet finder det væsentligt, at den tidsmæssige sammenhæng mellem parternes samliv og den psykiske vold ikke afgrænses som i bemærkningerne, idet det ikke er ualmindeligt, at psykisk vold eller stalking af en tidligere partner begynder eller genopstår på et senere tidspunkt, f.eks. i forbindelse med, at den forurettede finder en ny kæreste eller partner.

Gentagelsesvirkning

Det fremgår under pkt. 2.3 *Den foreslåede ordning* i Justitsministeriets bemærkninger, at psykisk vold indsættes i straffelovens § 247, stk. 1, således at overtrædelse af den foreslåede bestemmelse på samme måde som de gældende bestemmelser om vold i straffeloven (§§ 244-246) kan medføre en forhøjelse af straffen med indtil det halve, hvis gerningspersonen tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, psykisk vold eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold. Hertil fremgår det af bemærkningerne, at straffen over for en gerningsperson, der tidligere er dømt for psykisk vold, på tilsvarende vis vil være omfattet af gentagelsesvirkningen.

Voldsobservatoriet finder, at der fremfor en gentagelsesvirkning er behov for mulighed for i grove tilfælde af psykisk vold at skærpe straffen. Voldsobservatoriet foreslår derfor, at der indsættes et stk. 2 i den foreslåede bestemmelse (dvs. et stk. 2 i § 243) svarende til straffelovens § 244, stk. 2, med følgende ordlyd: *"Begået forhold som nævnt i stk. 1, under særligt skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år."* Betegnelsen "særligt skærpende omstændigheder" bør konkretiseres i forarbejderne til bestemmelsen, og det bør fremgå, at som gentagelsestilfælde anses også psykisk vold begået i et tidligere forhold.

En strafferamme på fængsel indtil 6 år i sådanne grove sager, hvor psykisk vold udøves over flere år med en meget nedbrydende effekt – i særlig grad på børn – synes proportional. Ligeledes forekommer der i disse sager oftest andre straffelovsovertrædelser som trusler, tvang og fysisk eller seksuel vold. Hvis ikke disse forhold hver for sig har en tilstrækkelig grovhed i en pågældende sag, vil politiet mangle efterforskningsmuligheder. En bestemmelse om strafskærpelse for grove tilfælde af psykisk vold vil derfor efter Voldsobservatoriets opfattelse også sikre forudsætningerne for en tilstrækkelig efterforskningsmæssig prioritering hos politiet af sådanne ofte meget vanskelige sager og vil desuden, f.eks. i sager om gentagen og grov psykisk vold mod børn, åbne mulighed for, at politiet kan anvende de nødvendige retsmidler.

Straffelovens § 245, stk. 2 og praksis

Under pkt. 2.2 *Justitsministeriets overvejelser* fremgår det, at i tilfælde, hvor den foreslåede bestemmelse om psykisk vold ikke finder anvendelse, vil grove tilfælde af psykisk vold fortsat kunne straffes i medfør af straffelovens § 245, stk. 2 om grov vold. Endvidere fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, *Til § 1, Til nr. 2*, at § 245, stk. 2, som har en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år, skal anses som en overbygning i forhold til den foreslåede bestemmelse om psykisk vold, idet § 245, stk. 2 omfatter grove (kvalificerede) former for psykisk vold. Hertil anfører Justitsministeriet, at i tilfælde, hvor der sker domfældelse efter § 245, stk. 2 for sådanne overtrædelser, så skal de samme handlinger *ikke* straffes i sammenstød med den foreslåede bestemmelse.

I henhold til ovennævnte bemærker Voldsobservatoriet, at en gennemgang af dansk retspraksis (2016)¹ har påvist, at straffelovens § 245, stk. 2 hidtil ikke i praksis er blevet anvendt på tilfælde af psykisk vold eller psykisk "skade". Voldsobservatoriet bemærker i den forbindelse, at det af Karnovs kommentarer til § 245, stk. 2 fremgår, at "skade" i bestemmelsens forstand skal forstås i overensstemmelse med hidtidig praksis, hvorefter der i Karnov oplistes eksempler fra retspraksis, der alle vedrører fysiske skader. Det fremgår også af Karnovs noter, at det ved bedømmelsen af, om der foreligger en "skade", skal have betydning, hvor længe forurettede har haft ulemper som følge af krænkelsen, f.eks. i form af smerter, sengeleje, uarbejdsdygtighed og nødvendig lægehjælp. Direkte bemærkninger til psykiske ulemper fremgår imidlertid ikke.

Idet § 245, stk. 2 heller ikke i dag ses anvendt i praksis på tilfælde af psykisk vold eller psykisk "skade", finder Voldsobservatoriet, at der er en risiko for, at brugen af bestemmelsen på psykisk vold, der ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse, kan forblive rent formel og teoretisk. På den baggrund opfordrer Voldsobservatoriet til, at kendskab til straffelovens § 245, stk. 2 hos politi og anklagemyndighed sikres gennem tilstrækkelig uddannelse, jf. afsnit om implementering og evaluering nedenfor.

Adgang til umiddelbar skilsmisse

Af Justitsministeriets bemærkninger til § 4 i lovforslaget fremgår, at psykisk vold foreslås indført i ægteskabslovens § 34, stk. 1, således at bestemmelsen om ret til umiddelbar skilsmisse ved forsætlig vold eller seksuel vold "[...] mod ægtefællen, mod ægtefællens børn og mod ægtefællens eller mod ægtefællernes børns nærmeste pårørende, som ægtefællen eller ægtefællernes børn er knyttet til, eller mod andre børn" også kommer til at omfatte psykisk vold. Voldsobservatoriet hilser bestemmelsen velkommen og forudsætter i samme forbindelse, at psykisk vold

¹ Worch Jensen, M., Larsen, T. L. *Specialeafhandling: Vold mod kvinder i nære relationer. En analyse af Istanbulkonventionens implementering i dansk ret*. 2016. Center for Offentlig Regulering og Administration (CORA), Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.

indarbejdes i al relevant familieretlig lovgivning og regulering, herunder i sagsbehandlingsregler, da spørgsmålet om psykisk vold ofte forekommer i sager om forældremyndighed over, bopæl for og samvær med børn.

Manglende ligestillingsvurdering af lovforslaget

Voldsobservatoriet bemærker, at Justitsministeriets lovforslag om en selvstændig bestemmelse om psykisk vold ikke indeholder en ligestillingsvurdering. Danmark er ifølge EU-traktatens artikel 2 og 3 forpligtet til at indarbejde et ligestillingsaspekt i alle sine politikker og aktiviteter, herunder at ligestillingsvurdere alle lovforslag ved at kortlægge eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser af lovforslagene.

Voldsobservatoriet opfordrer på den baggrund til, at Justitsministeriet i forbindelse med det videre lovforberedende arbejde foretager en sådan ligestillingsvurdering med henblik på at kortlægge eventuelle utilsigtede ligestillingsmæssige konsekvenser af lovforslaget samt dets eventuelle positive bidrag til opnåelsen af et mere ligestillet samfund.

For god ordens skyld skal Voldsobservatoriet i den forbindelse understrege, at identifikation af lovforslagets kønsneutrale udformning ikke per automatik indebærer, at dette ikke har ligestillingsmæssige konsekvenser. Ved ligestillingsvurderingen af lovforslaget vil det i særdeleshed være relevant at se på det statistiske faktum, at kvinder i langt højere grad end mænd udsættes for psykisk vold.² Herudover vil det være relevant at inddrage, at psykisk vold generelt fører til angst, depression, sygemeldinger, mv. samt har betydning for varetagelsen af forældreansvaret og for deltagelsen i arbejdslivet og øvrige sociale arenaer. Dette indebærer, at psykisk vold generelt er med til at begrænse kvinders adgang til at deltage i samfundet på lige fod med mænd.

Ovenstående fakta lægger op til, at lovforslaget vil have positive ligestillingsmæssige konsekvenser for kvinder, idet en bekæmpelse af psykisk vold vil medvirke til at begrænse kvinders risiko for at blive udsat for den kønsbetingede vold, som psykisk vold i høj grad udgør. Dermed vil lovforslaget som udgangspunkt udgøre en ligestillingsmæssig forbedring for kvinder.

Tilstedeværelsen af en ligestillingsvurdering i det lovforberedende arbejde vil medvirke til, at psykisk vold anerkendes som en ligestillingsmæssig udfordring, herunder at vold mod kvinder i sin struktur er kønsbetinget, og at vold mod kvinder er en af de væsentligste sociale mekanismer, som medvirker til, at kvinder kommer til at indtage en underordnet stilling sammenlignet med mænd.

Implementering og evaluering

Under pkt 3. *Økonomiske og implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige* fremgår det, at der forventes få sager årligt om psykisk vold, og at merudgifterne derfor vil blive afholdt inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer.

Voldsobservatoriet finder den indledende bemærkning om det forventede lave antal sager årligt stærkt bekymrende og i skarp kontrast til omfanget af psykisk partnervold og til at psykisk vold er den mest udbredte form for partnervold i Danmark.³ Om end det anerkendes, at det kan være vanskeligt at gennemføre straffesager

² Heide Ottosen, M., Vernstrøm Østergaard, S. *Psykisk partnervold – en kvantitativ kortlægning*. 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

³ Ibid.

om psykisk vold, bl.a. af bevismæssige grunde, finder Voldsobservatoriet, at bemærkningen udgør et signal til både offentligheden og myndighederne om, at politi og anklagemyndighed ikke behøver at prioritere sager om psykisk vold. Voldsobservatoriet opfordrer derfor Justitsministeriet til at fjerne denne sætning.

Ligeledes finder Voldsobservatoriet Justitsministeriets beslutning om at afholde merudgifterne ved den nye bestemmelse inden for Justitsministeriets økonomiske rammer dybt beklagelig. At der ikke afsættes økonomiske midler til nødvendig uddannelse af politi og anklagemyndighed til at implementere den nye strafbestemmelse medfører stor risiko for, at bestemmelsen bliver "symbollovgivning."

Alle erfaringer indhentet fra den norske Politihøgskole og fra England, herunder fra College of Policing og organisationen Women's Aid, som underviser og træner politifolk og anklagere, peger på, at efteruddannelse og egentlig specialuddannelse er afgørende for, at en strafbestemmelse om psykisk vold bliver implementeret i praksis. Både politi- og anklagemyndighed har brug for specialiseret viden og forståelse af traumer og af vold samt af psykisk vold som et mønster af adfærd og handlinger over tid. Psykisk vold kan i modsætning til fysisk vold ikke fæstes til en enkelt episode eller et bestemt gerningstidspunkt, men må kortlægges over en periode. Forbrydelsen må således belyses bl.a. via kognitive afhøringsmetoder, vidneforklaringer og elektroniske spor. Der bør derfor afsættes økonomiske midler til uddannelse af både politi- og anklagemyndighed. En sådan uddannelse kan med fordel foregå i samarbejde med organisationer, som arbejder på voldsområdet og har specifik viden om psykisk vold og traumer og en mere generel forståelse af vold i nære relationer. Derigennem vil der kunne sikres et generelt videns- og funktionsløft for både politi og anklagemyndighed. Med baggrund i erfaringerne fra blandt andet England kan det i denne sammenhæng overvejes at specialuddanne et antal medarbejdere i hver politikreds, der kan fungere som faglige "spydspidser" og sikre sidemandsoplæring af deres kolleger.

Voldsobservatoriet finder det vigtigt, at offentligheden får kendskab til den strafbare psykiske vold i et forebyggelsesperspektiv, og at ofre, udøvere og pårørende får information om hjælpemuligheder. Voldsobservatoriet håber, at politiet og anklagemyndigheden gennem borgernær kommunikation, f.eks. gennem kampagner, sociale medier og myndighedernes hjemmesider, vil bidrage til, at dette prioriteres.

Endelig vil Voldsobservatoriet udtrykke ønske og forventning om, at der efter 2 eller 3 år fra bestemmelsens ikrafttræden foretages en evaluering af den praktiske implementering af strafbestemmelsen om psykisk vold hos politiet og anklagemyndigheden og hos domstolene.

Afsluttende bemærkninger

Voldsobservatoriet vil afslutningsvis endnu en gang hilse den foreslåede strafbestemmelse om psykisk vold og bemærkningerne til den velkommen som et stort fremskridt for ofre for psykisk vold, men vil dog samtidig gentage sin stærke bekymring for implementeringen af bestemmelsen, medmindre der afsættes tilstrækkelige økonomiske midler til, at der gennemføres en grundig undervisning og træning af politiet og anklagemyndigheden i at anvende bestemmelsen i praksis.

Med venlig hilsen

Det Nationale Voldsobservatorium
18-12-2018

Amnesty International, Danmark

Danner, Direktør Lisbeth Jessen

Dansk Kvindesamfund, Forkvinde og direktør Lisa Holmfjord

Dansk Stalking Center, Direktør Lise Linn Larsen

Daregender, Sekretariatsleder Henriette Højbjerg

Exitcirklen, Stifter og leder og kognitiv psykoterapeut Sherin Khankan

Joan-Søstrene

Kvinderådet

KVINFO, Direktør Henriette Laursen

LOKK – Landsorganisation af Kvindekrisecentre, Formand Niels Christian Barkholt

Oak Foundation Denmark, Selvstændige juridiske konsulenter Mathilde Worch Jensen og Nell Rasmussen

Projekt Q-værk

Røde Kors, Generalsekretær Anders Ladekarl

Eva Bertelsen, Forsker

Karin Helweg-Larsen, Speciallæge og ekstern lektor, Københavns Universitet

Inge Henningsen, Lektor Emerita og styrelsesmedlem i Kvinderådet

Jytte Lindgård, Advokat

Bodil Maria Pedersen, Lektor Emerita, Roskilde Universitet

Chris Poole, Konsulent i voldsforebyggelse

Bo Wagner Sørensen, Forsker

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Fremsendt digitalt til strafferetskontoret@jm.dk

18. december 2018

Høringssvar fra Dialog mod Vold

Vedr. høring om udkast til lov om ændring af straffeloven, sagsnr. 2018-731-0033

Dialog mod Vold ønsker indledningsvis at sige tak for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændringen af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Som direktør for Dialog mod Vold er jeg samtidig næstformand for bestyrelsen i Lev Uden Vold. Fra Dialog mod Vold støtter vi op om det høringssvar, der er indgivet fra Lev Uden Vold med forslag om:

- At kontrol nævnes i bestemmelsens gerningsindhold.
- At kriterier for gerningsmandens tilknytning til husstanden og dermed til den forurettede suppleres med formulering som "... eller som indgår i en kæresterelation med" eller tilsvarende. Dette med henblik på at lovbestemmelsen også kan omfatte de sager, hvor der er tale om psykisk vold i kæresterelationer mellem unge, som begge bor hos deres forældre.
- At psykisk vold ligestilles med fysisk vold for så vidt angår strafferammen.
- At lovgiver sikrer, at der alle steder i den familieretlige lovgivning og i det familieretlige system, hvor vold indgår som et element, tages særligt hensyn til, at den psykiske vold tillægges betydning på niveau med øvrige voldsformer.
- At der prioriteres midler til opkvalificering af politiet i forhold til håndtering af anmeldelser og opsporing af psykisk vold.
- At der i politiets sagsstyringssystem sikres mulighederne for at føre statistik over sager om psykisk vold.

Dialog mod Vold er medlem af Voldsobservatoriet. Vi støtter forslag i Voldsobservatoriets høringssvar om:

- At der i Justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.1, som indeholder en gennemgang af gældende ret vedrørende psykisk vold, tilføjes henvisning til Istanbulkonventionen.
- At den tidsmæssige sammenhæng mellem parternes samliv og den psykiske vold ikke afgrænses som i bemærkningerne, idet det ikke er ualmindeligt, at psykisk vold eller stalking af en tidligere partner begynder eller genopstår på et senere tidspunkt, f.eks. i forbindelse med, at den forurettede finder en ny kæreste eller partner.

Behandling som supplement eller alternativ til straf

Som supplement til de ovennævnte punkter der er uddybet i høringsvar fra henholdsvis Lev Uden Vold og Voldsobservatoriet, forslår Dialog mod Vold, at der i forhold til strafudmåling åbnes mulighed for, at gerningspersoner der har udøvet psykisk vold henvises til udredning og i fald der er grundlag for behandling idømmes behandlingsforløb i Dialog mod Vold med fokus på at stoppe den voldelige adfærd.

Dialog mod Volds specialiserede psykologbehandling til udøvere af vold i nære relationer herunder psykisk vold, reducerer risikoen for gentagelse af den voldelige adfærd. 62 procent af de udøvere, der har gennemført behandling i Dialog mod Vold har ikke udøvet vold et år efter behandlingens afslutning.

Behandling forudsætter at gerningsmanden har erkendt udøvelsen af vold og er motiveret til at arbejde med at ændre sin adfærd. Det kan afklares via et udredningsforløb på 4-8 sessioner, hvorefter der kan tages stilling til, om behandling bør iværksættes.

Med venlig hilsen

Susanne Nour Magnusson

Høringssvar vedrørende selvstændig bestemmelse om psykisk vold

18. december 2018

Hermed Everyday Sexism Project Danmarks (ESPD) bemærkninger til lovforslaget.

Først og fremmest er det vældig positivt, at psykisk vold bliver selvstændigt kriminaliseret.

Nedenfor er en oversigt over de områder, vi gerne ser præciseret og rettet i den foreslåede straffebestemmelse om psykisk vold. Bemærkningerne er baseret på de vidnesbyrd, ESPD har kendskab til.

I forhold til selve paragraffen anbefaler ESPD, at man lægger sig op ad Istanbulkonventionen, som er mere åben end den foreslåede bestemmelse.

Istanbulkonventionen artikel 33: Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at det er strafbart med forsæt at forøve alvorlig skade på en persons psykiske integritet ved anvendelse af tvang eller trusler.

1) Konventionen er ikke begrænset til 'husstand'. Man kan godt udøve skade på en persons psykiske integritet uden at være tilknyttet husstanden, herunder tænkes fx på lærere og pædagoger på et midlertidigt opholdssted samt stalkere, tidligere kolleger mv. Det er i ESPDs optik en unødvendig komplikation også ifht til bevisførelse at skulle bestemme, hvilken relation en gerningsperson har til forurettedes bopæl. Det afgørende må være, om vedkommende har haft en kontakt, som er egnet til at forøve alvorlig skade på den forurettedes psykiske integritet.

2) I lovbemærkningerne står der desuden: *"Det forudsættes, at der foreligger en vis forbindelse mellem den psykiske vold og gerningsmandens tilknytning til husstanden. F.eks. vil krænkelser, som begynder mens forurettede og gerningsmanden bor sammen, og som fortsætter efter, at gerningsmanden ikke længere er del af husstanden, og krænkelser, som begynder i forbindelse med en ophævelsen af samlivet, have tilstrækkelig sammenhæng. Hvis en krænkende adfærd derimod først begynder længere tid efter samlivsophævelsen mv., vil adfærden som udgangspunkt ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse. F.eks. vil psykisk vold, som begynder et år efter en samlivsophævelse, normalt ikke have en sådan sammenhæng, medmindre parterne har opretholdt en regelmæssig og nær kontakt, f.eks. på grund af parternes fællesbørn".* Der kan være mange årsager til at psykisk vold ikke viser sig lige med det samme i en relation eller en ophørt relation. Fx kan den psykiske vold opstå i forbindelse med at den forurettede får en ny partner, hvilket kan være efter lang tid. Den kan være lige så skadelig, uanset at der er gået en årrække uden man har haft kontakt. Det synes derfor som en unødvendig indskrænkning af bestemmelsen, at husstandsbegrebet har denne vægt. Det afgørende må være den indvirkning handlingerne/undladelserne er egnede til at have på offerets psykiske integritet.

3) ESPD og andre organisationer der arbejder med ofre kan komme med mange eksempler på, at der i nogle sager anvendes andre personer til at deltage i stalking/chikane (= chikane via stedfortræder/ chikane by proxy).

Det kan fx være i en højkonfliktskilmisse, hvor et netværk af faderens bekendte, eller personer fra såkaldte "fædretighedsgrupper" medvirker til omfattende chikane. Det kan også være kvinder, der har ytret sig i en debat, som angribes af en "troldehær", der fx over en længere periode chikanerer personen. Eksempler på chikane, hvor en større kreds af personer involveres, er fx, at ringe til vedkommendes arbejdsgiver og svine vedkommende til eller give dårlige anmeldelser af arbejdsgivers/vedkommendes virksomhed, give fejlagtig information til offentlige myndigheder, anmelde vedkommendes virksomhed til skat, indberette vedkommende til socialt tilsyn, bestille varer til levering, hacke vedkommendes computer, sprede private billeder, falske rygter og lignende i stort omfang. En omfattende chikane af denne karakter kan medføre, at offeret fx går ned med stress, så vedkommende ikke kan passe sit arbejde. Chikane by proxy er ikke dækket af den foreslåede bestemmelse og alene af den grund, kan man frygte at der vil ses flere af den slags tilfælde, fordi man kan omgå bestemmelsen på den måde. ESPD foreslår derfor at "chikane via stedfortræder" nævnes specifikt i lovbemærkningerne, da den type chikane ikke er nævnt som eksempel på hverken "nedværdigende, manipulerende eller krænkende handlinger".

4) Bestemmelsen bør, udover at nævne "nedværdigende, manipulerende eller krænkende handlinger", tilføjes "chikanerende". Det kan være svært at opfylde kravet om "nedværdigende, manipulerende eller krænkende handlinger", hvis det eksempelvis handler om chikane via stedfortræder (se ovenfor under 3). Men chikane kan volde stor skade på offerets psykiske integritet, uden nødvendigvis at kunne defineres som en "nedværdigende, manipulerende eller krænkende" handling i sig selv (fx bestilling af større antal varer på internettet, klager over offerets virksomhed og beskeder om at gerningspersonen ved, hvor offeret befinder sig).

5) Uanset den nye bestemmelse om psykisk vold vil der fortsat være et hul i lovgivningen vedrørende stalking, som man kunne udfylde ved ikke at begrænse psykisk vold-paragraffen til relationen til offerets husstand. Alternativt bør man lave en særskilt bestemmelse om stalking.

ESPD foreslår inkorporering af Istanbulkonventionen Artikel 34 (fx som et stk. 2 til den foreslåede paragraf): "Systematisk forfølgelse (stalking): Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at det er strafbart med forsæt gentagne gange at optræde truende over for en anden person på en sådan måde, at den pågældende frygter for sin sikkerhed."

Endelig opfordrer ESPD til kønsneutral sprogbrug, også i danske lovbestemmelser, hvorfor vi anbefaler brugen af 'gerningsperson' i stedet for 'gerningsmand'. Etymologisk er 'gerningsmand' kønnet, og det bliver ikke kønsneutralt af at sige, at det også gælder kvinder. Ordet risikerer at give fx myndigheds personer en ubevidst bias ifht bedømmelsen af sager.

Ifølge VIVE's rapport om psykisk vold fra 2018 rammes 1 ud af 100 mænd årligt af psykisk vold fra en nuværende eller tidligere partner – som ikke kun er andre mænd. Ifølge samme undersøgelse rammes fire gange så mange kvinder.

Derudover er det vigtigt at have med i forståelsen af psykisk vold, at en del af den psykiske vold, der rammer både mænd og kvinder, udspringer af kulturbundne og kønnede stereotyper: Fx mænd der beskrives som svage og uegnede forsørgere, eller kvinder som nedvurderes, seksualiseres og objektiveres, og hvis anklager om psykisk vold bagatelliseres ved den generelle beskrivelse af kvinder som overfølsomme, hysteriske og lign. Det er desuden i gentagne undersøgelser påvist at drab på kvinder af partner/eks-partner (hvilket også er hyppigere forekommende end at mænd dræbes af partner/eks-partner) oftest har en forhistorie med psykisk vold.

Bestemmelsens anvendelse i retssystemet ligger dermed også i en tydeliggørelse af det kønnede perspektiv som den psykiske vold kan have.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen for Everyday Sexism Project Danmark

E-mail: strafferetskontoret@jm.dk

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

18. december 2018
Sagsnr. 23595/HH/KAW

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Som advokat for og på vegne af Hjælp Voldsofre skal jeg hermed afgive vores hørings svar i anledning af ovennævnte lovforslag og således fremkomme med vores bemærkninger til kriminalisering af psykisk vold.

Indledningsvis bemærkes, at vi i den grad kan tilslutte os, at psykisk vold har så store menneskelige konsekvenser, at der må gøres noget for at anerkende og hjælpe de forurettede. Vi er derfor meget tilfredse med at konstatere, at Justitsministeriet anerkender behovet for at hjælpe de forurettede på dette helt særlige område. Af Justitsministeriets overvejelser og i det konkrete lovforslag fornemmer man tydeligt, hvorledes ofrene er i fokus, og at hensynet til dem vejer tungere end bekymringerne om de bevismæssige udfordringer i straffesagerne, der kommer.

Det er anerkendelsesværdigt, at Justitsministeriet gør en indsats for at kriminalisere noget så subtilt og svært beviseligt som psykisk vold. Det er på sin vis banebrydende, fordi vi i Danmark ellers kun straffer enkeltstående handlinger, der tilmed skal beskrives nøje for at sikre, at der kun sker domfældelse, når en tiltalt har realiseret et præcist beskrevet gerningsindhold.

Heroverfor står det komplekse handle-mønster med det formål at dominere og kontrollere en anden, så denne underordner sig og på sigt nedbrydes. Som det også er anført i Justitsministeriets overvejelser, anvendes og anerkendes begrebet psykisk vold uden videre på det sociale område. Det er helt oplagt, at der bør være et tilsvarende begreb i straffeloven. Alt andet vil efterlade de forurettede uden reel anerkendelse af den uretmæssige behandling, de har været udsat for.

Vi har internationale forpligtelser til at beskytte de forurettede. Det følger således af art. 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – som vi har ratificeret – at Danmark har pligt til at sikre, at ingen udsættes for "umenneskelig eller nedværdigende behandling".

Derforuden må det antages, at Danmark med Istanbulkonventionen har forpligtet sig til at lovgive om psykisk vold. Den nuværende lovgivning, som fint er beskrevet i lovforslaget, er ganske enkelt ikke tilstrækkelig. Det er selve mønsteret med gentagne og kontinuerlige handlinger, der er ødelæggende og uacceptabel.

Der er naturligvis udfordringer.

Der vil utvivlsomt blive vanskeligheder af bevismæssig karakter. I den forbindelse er det væsentligt at holde sig for øje, at de forurettede ofte ikke selv indser, hvad det er, de bliver/har været udsat for. Det kan vare lang tid, før de indser situationens alvor, og så kan det være svært retrospektivt at tidsfæste, hvornår den psykiske vold startede.

Hertil kommer at enhver domfældelse jo forudsætter, at anklagemyndigheden kan løfte bevisbyrden for, at den tiltalte har haft det kriminelle forsæt. Det er formentlig således, at den adfærd, der betegnes som psykisk vold på det sociale område ikke altid er indset af den udøvende. Som bestemmelsen er formuleret i lovforslaget, skal adfærden også være "egnet til utilbørligt at styre den anden". Det er en svær bevisbyrde.

Hos Hjælp Voldsofre er vi glade for at konstatere, at Justitsministeriet trods disse udfordringer, lader hensynet til ofrene veje tungest og således fremsætter forslag om kriminalisering. Alene retten til at kunne anmelde til politiet og det forhold, at der indledes en efterforskning som indikation af situationens alvor, vil være af stor betydning for de forurettede.

En tredje udfordring er implementeringen af begrebet psykisk vold hos politiet, hos anklagemyndigheden, ved domstolene og hos de advokater, der skal hjælpe de forurettede. Jeg er glad for at konstatere, at der lægges op til, at den forurettede har samme ret til bistandsadvokat, som ofre for anden vold har. Det skal dog sikres, at disse advokater har de fornødne juridiske og menneskelige kompetencer til at tage vare på disse alt andet end lige meget sårbare forurettede.

For så vidt angår den foreslåede persongruppe – tilknyttet husstanden eller tidligere har været tilknyttet husstanden – er vi godt tilfredse. Vi anerkender, at det navnlig er i nære relationer, den psykiske vold finder sted. Det har ikke alene store konsekvenser for den forurettede, men også for de børn der måtte være i familien. De er særligt sårbare og bør i den grad beskyttes.

Vi kunne fint se ind i, at man på sigt udvider til andre persongrupper, altså at psykisk vold også vil være strafbart i andet end nære/familie-mæssige relationer. I den forbindelse bemærkes, at der utvivlsomt også foregår psykisk vold på arbejdspladser – det være sig mellem kolleger og på chefniveau, det vil sige fra chef til ansat. Disse forhold er på mange måder lovreguleret for at beskytte den ansatte i anden lovgivning, men i takt med, at anerkendelse af psykisk vold som en strafbar handling vinder indpas, kunne man på sigt overveje også at kriminalisere adfærden i andet end nære relationer.

Afslutningsvis bemærkes, at vi ikke har nogen kommentarer til den konkrete udformning af bestemmelsen.

Vi håber, at kriminalisering af psykisk vold ikke kommer til at stå alene. Der vil være et stort behov for at oplære og uddanne fagfolk omkring de forurettede – og i retssystemet en implementeringsproces, der kommer til at tage tid.

Med venlig hilsen

Helle Hald
partner, advokat (H)

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 5093 3960
LOHO@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 18/02708-2

HØRING OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF STRAFFELOVEN M.V. (SELVSTÆNDIG BESTEMMELSE OM PSYKISK VOLD)

18. DECEMBER 2018

Justitsministeriet har ved e-mail af 20. november 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Instituttet har en række bemærkninger til udkastet.

SAMMENFATNING

Instituttet anser det som udgangspunkt for positivt, at Justitsministeriet ønsker at kriminalisere psykiske overgreb i en selvstændig ny straffebestemmelse i overensstemmelse med artikel 33 i Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen). Instituttet bemærker i den forbindelse, at psykisk vold er en alvorlig integritetskrænkelse, som kan medføre langvarige skader for den forurettede part.

En kriminalisering af adfærd, der ikke hidtil har været strafbelagt, stiller imidlertid skærpede krav til udformningen af straffebestemmelsen i overensstemmelse med det grundlæggende strafferetlige princip om, at straf kræver lovhjemmel, som også følger af artikel 7 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det gælder så meget desto mere, når kriminaliseringen vedrører adfærd som psykisk vold, som er svær at definere entydigt, og som der derfor også er knyttet væsentlige bevismæssige udfordringer til. Kravet om klarhed indebærer navnlig, at straffebestemmelsen indeholder objektive kriterier for den adfærd eller undladelse, som kriminaliseres.

Instituttets væsentligste anbefalinger er på den baggrund, at:

- Det udgår fra lovtæksten, at det skal være et krav, at den psykiske vold er egnet til at styre forurettedes adfærd, og at der i stedet indsættes et objektivt krav om en vis grovhed i den psykiske vold.

- Ministeriet udformer lovteksten, så bestemmelsen beskytter alle i nære relationer mod psykisk vold, uanset gerningspersonens tilknytning til husstanden.

UDKASTETS INDHOLD

NYKRIMINALISERING AF PSYKISK VOLD

Udkastet er begrundet med, at eksisterende straffebestemmelser efter ministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig omfang beskytter mod krænkelse af den psykiske integritet. Dette skyldes, at en række handlinger, der kan karakteriseres som psykisk vold, i dag ikke er omfattet af de gældende straffebestemmelser, enten fordi de ikke er så alvorlige, at de i sig selv opfylder gerningsindholdet for trusler eller ulovlig tvang, eller fordi krænkelse er af en type, der ikke omfattes af nogen gældende bestemmelse.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at der indsættes en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i straffelovens § 243, hvorved det tilkendegives, at psykisk vold er en væsentlig krænkelse af en persons integritet, som kan være lige så alvorlig og skadelig som fysisk vold.

Den foreslåede bestemmelse kriminaliserer ifølge de særlige bemærkninger til udkastets § 1, nr. 2 som noget nyt, at en person gentagne gange over en periode udsætter en anden for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden. Med nedværdigende handlinger sigtes til en adfærd, der er egnet til at ydmyge eller nedgøre offeret. Manipulerende sigter til gerningsmandens påvirkning af forurettedes tanker, holdninger og adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger. Krænkende adfærd er et bredt begreb, som omfatter en adfærd, der er egnet til at skade forurettedes ære eller selvfølelse, eller som i øvrigt negativt kan påvirke den forurettedes psykiske integritet.

Der skal ifølge udkastet være tale om adfærd, der gentages og i almindelighed opfattes som et mønster. Enkeltstående meget alvorlige krænkelse vil dog i nogen omfang være omfattet. Det handlingsmønster, som den forurettede skal være underlagt, kan ofte karakteriseres som et regime, der er præget af utryghed og frygt for, at vold, seksuelle overgreb, trusler, tvang eller andre krænkelse fortsætter. Der vil efter ministeriets opfattelse kunne være tale om meget forskelligartede handlinger eller undladelse. Ministeriet bemærker, at psykisk vold også vil kunne udøves ved hjælp af telefon, sms eller gps-overvågning.

Bestemmelsen er en udvidelse af gældende ret, idet den både omfatter adfærd, som ikke er strafbar efter gældende ret, og adfærd, der allerede er strafbar.

Justitsministeriet fremhæver, at der – som i andre sager – kan være bevismæssige udfordringer i sager om psykisk vold, men at ministeriet ikke finder, at dette er et tilstrækkeligt argument for ikke at kriminalisere den krænkende adfærd.

GERNINGSPERSONENS TILKNYTNING TIL HUSSTANDEN – NÆRE RELATIONER

Det følger af udkastet, at nykriminalisering af psykisk vold kun gælder i nære relationer, hvor gerningspersonen har en tilknytning til forurettedes husstand. Den foreslåede bestemmelse vil således finde anvendelse på gerningspersoner, der "tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand". Ordlyden skal forstås i overensstemmelse med straffelovens § 244, stk. 2.

Bestemmelsen vil finde anvendelse på personer med en nær tilknytning til husstanden. I bemærkningerne fremhæves det, at dette indebærer, at bestemmelsen blandt andet gælder for nuværende og tidligere ægtefæller samt familiemedlemmer, der er involveret i opdragelsen af børnene. Ved vurderingen af, om en person er nært knyttet til forurettedes husstand, vil det blandt andet kunne indgå, om gerningspersonen har eller tidligere har haft samme adresse som forurettede, om der er et afhængighedsforhold mellem gerningspersonen og forurettede, om gerningspersonen og forurettede er beslægtede, samt om gerningspersonen jævnligt kommer i forurettedes hjem.

Justitsministeriet finder, at det er mest hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at foretage en afgrænset kriminalisering af psykisk vold i forhold til den særligt sårbare gruppe, der må vurderes at have et stort behov for beskyttelse. Ministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at krænkelser i nære relationer kan opleves som særligt indgribende for en forurettet, som kan opleve, at det er svært at finde et "frirum" fra den psykiske vold eller at flygte herfra.

Justitsministeriet bemærker, at der også er behov for at sikre, at psykisk vold, der har stalking-lignende karakter, er omfattet. Et sådan forhold vil typisk fortsætte eller begynde efter en samlivsophævelse.

MENNESKERETTEN

ISTANBULKONVENTIONEN

Det følger af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen) artikel

33, at staterne er forpligtede til at træffe de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at det er strafbart med forsæt at udøve alvorlig skade på en persons psykiske integritet ved anvendelse af tvang eller trusler.

Ekspertgruppen nedsat under Istanbulkonventionen, GREVIO-ekspertgruppen, har desuden i sin rapport af 2017 anbefalet, at Danmark introducerer en selvstændig bestemmelse til kriminalisering af psykisk vold.¹

DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSKONVENTION

Det er et bærende strafferetligt princip, at et individ ikke kan straffes uden, at forbrydelse og straf er defineret ved lov (*nulla poena sine lege*). Dette princip følger blandt andet af artikel 7 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), således som bestemmelsen er fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).²

Kravet indebærer, at en strafbestemmelse skal være klart og præcist defineret i lovbestemmelsen (legalitets- og lov kvalitetskrav).

Det følger af EMDs praksis, at det af strafbestemmelsens ordlyd, formål, forarbejder mv. skal være forudsigeligt, at en person risikerer domfældelse og straf på gerningstidspunktet.³

Kravet om klar og præcis hjemmel bestyrkes endvidere, når der er tale om nykriminalisering (og ikke blot en udvidelse af gældende strafbestemmelser), og når der er tale om overgreb som er svære at definere og bevise.⁴

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

ORDLYD OG AFGRÆNSNING AF PSYKISK VOLD

I lyset af Istanbulkonventionens artikel 33 finder instituttet det positivt, at der indføres en selvstændig bestemmelse til kriminalisering af psykisk vold i straffeloven.

Idet forslaget imidlertid indebærer nykriminalisering af psykiske overgreb, der ikke hidtil er blevet straffet, stiller det betydeligt skærpede krav til udformningen af strafbestemmelsen (legalitets- og

¹ GREVIO Baseline Evaluation Report Denmark (2017), punkt 164. Rapporten er tilgængelig her: <https://rm.coe.int/grevio-first-baseline-report-on-denmark/16807688ae>

² Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, Kjølbros, 4. udgave, 2016, 742f.

³ Se således Sud Fondi Srl. M.fl. mod Italien, 2009, pr. 111-118.

⁴ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, Kjølbros, 4. udgave, 2016, 744 med henvisning til retspraksis.

lovkvalitetskrav). Dette gælder så meget desto mere, når der er tale om overgreb, som er svære at bevise.

Instituttet finder, at den foreslåede udformning af den nye strafbestemmelse kan give anledning til visse uklarheder, som bør udbedres:

For det *første* finder instituttet, at egnethedskravet i gerningsmomentet, hvorefter nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd skal være "egnet til utilbørligt at styre den anden" er uklart. Instituttet bemærker i den forbindelse, at kravet om klarhed blandt andet indebærer, at strafbestemmelsen indeholder objektive kriterier for den adfærd eller undladelse, som kriminaliseres.

Ministeriet anfører, at formålet med egnethedskravet er at kvalificere delikten, således, at der skal være en vis grovhed (intensitet) i gerningspersonens adfærd. Herudover skal adfærden samlet set være egnet til at påvirke den forurettede til at gøre eller tåle noget, som ikke er udtryk for forurettedes frie vilje. Ministeriet fremhæver endvidere, at der er tale om en objektiv vurdering.

Efter instituttets vurdering vil det – navnlig af bevismæssige hensyn – være fordelagtigt at undlade egnethedskravet. Dette vil medføre, at det helt objektivt er gerningspersonens adfærd (og ikke adfærdens påvirkning på forurettede) som kriminaliseres. Det krav om grovhed (intensitet) i adfærden, som egnethedskravet ifølge ministeriet skal sikre, kan efter instituttets vurdering sikres i tilstrækkelig grad i en bestemmelse, som alene beskriver handlingens karakter. Til illustration følger det for eksempel af straffelovens § 266 b om diskriminerende ytringer, at der ved disse er tale om at "personer trues, forhånes eller nedværdiges".

Instituttet bemærker for det *andet*, at der er behov for at afgrænse den foreslåede strafbestemmelse over for straffelovens §§ 213 og 245, stk. 2.

Den nugældende § 213 i straffeloven om krænkelser i familieforhold omhandler blandt andet nedværdigende behandling. Det materielle indhold af § 213, 1. led (det vil sige vanrøgt eller nedværdigende behandling) er i den juridiske litteratur antaget at have et vidt indhold, der omfatter krænkelser ved adfærd, der i udtalt grad strider mod almindelige normer for anstændig behandling af andre i nære relationer.⁵ Bestemmelsen omfatter således sjælelig vanrøgt.⁶ Instituttet bemærker, at § 213 ikke ofte anvendes i praksis.

⁵ Strafferettens specielle del, Knud Waaben, 4. reviderede udgave, Gad Jura, 1996, side 77.

⁶ Forbrydelser og andre strafbare forhold, Jørn Vestergaard m.fl. 2. udgave, 3. oplag, Gjellerup, 2017, side 120-121.

Justitsministeriet har beskrevet § 213 i de almindelige bemærkninger under afsnittet om gældende ret, men ikke redegjort for forholdet mellem den foreslåede bestemmelse og § 213 i straffeloven. Instituttet anser dette for nødvendigt af hensyn til den foreslåede bestemmelses klarhed og afgrænsning i forhold til gældende ret.

Grove psykiske overgreb falder efter gældende ret ind under straffelovens § 245, stk. 2, om kvalificeret vold, idet denne bestemmelse også omfatter mishandlingssituationer. Bestemmelsen gælder også uden for nære relationer. Mishandling defineres i gældende ret som en gerningspersons udøvelse af en række voldshandlinger over et vist tidsrum ved udnyttelse af en overlegen stilling eller et andet afhængighedsforhold.⁷ Der ses også her at være et potentielt sammenfald mellem den foreslåede bestemmelses gerningsindhold og psykisk mishandling kriminaliseret i den nugældende straffelovs § 245, stk. 2, som bør beskrives.

Instituttet anbefaler på den baggrund, at:

- Det udgår fra lovteksten, at det skal være et krav, at den psykiske vold er egnet til at styre forurettedes adfærd, og at der i stedet indsættes et objektive krav om en vis grovhed i den psykiske vold, og at
- Ministeriet i lovbemærkningerne redegør for afgrænsningen af den foreslåede bestemmelse i forhold straffelovens nugældende §§ 213 og 245, stk. 2.

GERNINGSPERSONENS TILKNYTNING TIL HUSSTANDEN – NÆRE RELATIONER

Psykisk vold er en alvorlig integritetskrænkelse, som kan medføre langvarige skader for den forurettede part.⁸ I den forbindelse er det værd at fremhæve, at personer i nære relationer er en særlig udsat gruppe for visse typer af overgreb, herunder psykisk vold.

Instituttet noterer sig, at ministeriet ikke ønsker at kriminalisere psykiske overgreb i nære relationer uden for hustrandsrelationer.

Der må imidlertid anses for at være mange situationer, hvor der eksisterer et afhængighedsforhold eller anden nær relation mellem mennesker, som kan sidestilles med forhold inden for husstanden.

⁷ Kommenteret straffelov, Speciel del, 10. omarbejdede udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 390 vedrørende straffelovens § 245.

⁸ Instituttet har i 2014 udgivet en rapport om emnet. Rapporten, "Ret til et liv uden vold" er tilgængelig her:

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ret_til_et_liv_uden_vold_pdfa.pdf

Således, som forslaget er udformet er det imidlertid uklart, hvorledes grove krænkelse i for eksempel nuværende eller tidligere kæresteforhold, hvor der ikke er tilknytning til fælles husstand, vil blive håndteret efter bestemmelsen.

Instituttet er opmærksomt på, at en hustandsbetingelse også findes i straffelovens § 244, stk. 2. Denne bestemmelse er imidlertid en *skærpende* omstændighed for vold begået efter § 244 stk. 1 og dermed ikke i sig selv en del af gerningsindholdet for delikten.

Instituttet bemærker, at man fremfor at indføre tilknytning til husstanden som kriterium vil kunne sikre beskyttelse af den primære udsatte gruppe ved at basere strafbarheden på nære relationer generelt og redegøre udførligt for anvendelsesområdet i bemærkningerne.

Instituttet anbefaler på den baggrund, at:

- Ministeriet udformer lovteksten, så bestemmelsen beskytter alle i nære relationer mod psykisk vold, uanset gerningspersonens tilknytning til husstanden.

LIGESTILLINGSVURDERING

Med henvisning til ligestillingslovens § 4 er ministeriet forpligtiget til at foretage en ligestillingsvurdering af alle lovforslag ved at kortlægge eventuelle ligestillingsmæssige konsekvenser af lovforslagene. Dette er ikke gjort i nærværende udkast.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet i lovbemærkningerne foretager en ligestillingsvurdering af forslaget.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2018-731-0033.

Med venlig hilsen

Louise Holck

VICEDIREKTØR

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
Strafferetskontoret

17. december 2018

Fremsendt pr. e-mail til strafferetskontoret@jm.dk

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) – Deres sagsnummer 2018-731-0033.

Joan-Søstrene, som i over 40 år har rådgivet kvinder udsat for vold, voldtægt, incest og sexuel chikane, har med interesse læst ovenstående lovforslag og har følgende bemærkninger:

Det er positivt, at regeringen sætter fokus på et så alvorligt og samfundsskadende problem som psykisk vold, og vi kan i det hele tilslutte sig indholdet af det høringssvar, der afgives af Det Nationale Voldsobservatorium, som Joan-Søstrene er medlem af. Joan-Søstrene er også medunderskriver af observatoriets høringssvar.

Ud over bemærkningerne i høringssvaret fra Det Nationale Voldsobservatorium vil Joan-Søstrene opfordre til, at der i straffeloven i forbindelse med bestemmelserne §§ 244-246, gerne som en ny § 247, stk. 3, indføres en bestemmelse om, at såfremt volden – fysisk som psykisk - bliver begået under overværelse af børn, er dette straffeskærpende. Joan-Søstrene har bemærket sig, at Rigsadvokaten som anført i høringen under punkt 2.1.2., 6. afsnit, den 29. juni 2018 i Rigsadvokatens Meddelelser har meddelt anklagemyndigheden, at "... anklagemyndigheden i almindelighed bør påberåbe sig som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at et barn eller flere børn har været vidne til vold udøvet mod en til barnet nærtstående person...". Det er imidlertid ikke første gang, at der er udgået en sådan meddelelse fra Rigsadvokaten, men det er ikke nærmere dokumenteret, at tidligere meddelelse om samme har haft nogen effekt. Et så alvorligt anliggende, som vold i hjemmet, begået foran gerningsmandens og/eller offerets barn eller børn bør heller ikke henvises til en bemærkning i en af Rigsadvokatens Meddelelser, men bør selvstændigt fremgå af straffeloven som skærpende omstændighed.

Joan-Søstrene skal også som Det Nationale Voldsobservatorium påpege det betænkelige i, at en lovændring forventes at have så begrænsede økonomiske konsekvenser for kriminalforsorgen, politi, anklagemyndighed og domstole, at det kan afholdes inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Det forlyder, at man under den nye politiuddannelse har beskåret undervisningen vedrørende personfarlig kriminalitet til kun fire (4) dage. I forvejen har politiet gennem årene udvist en

dokumenteret manglende overholdelse af retsplejelovens regler om beskikkelse af bistandsadvokat. Dette blev til en vis grad adresseret i 2016 for så vidt angår voldtægtsofre med udspillet ”Respekt for voldtægtsofre”, mens der ikke pt. er offentligt tilgængelig viden om i hvilket omfang, der beskikkes en bistandsadvokat ved anmeldelser om parforholdsvold.

Samtidig er politiets anvendelse af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning – herunder nu også strakstilhold - en så markant ikke-anvendelse, at det har ført Europarådets ekspertkomité GREVIO til at konkludere, at de danske forhold på dette område er i strid med Istanbulkonventionen. Det var en af de alvorligste anbefalinger i deres monitoreringsrapport om Danmarks efterlevelse af Istanbulkonventionen i november 2017.

Det forekommer derfor endog meget nærliggende, at den kommende lovgivning ikke vil blive anvendt i praksis, medmindre der afsættes midler til en grundig uddannelse af politi og anklagemyndighed. Det er efter vores opfattelse tilsvarende nødvendigt at etablere interventionskontorer i alle politikredse, der skal tage over med praktisk og social støtte til parterne i sager om alvorlig parforholdsvold – det være sig psykisk, fysisk eller sexuel – når politiet har udført deres indledende arbejde.

Vi står naturligvis til rådighed med yderligere oplysninger eller bemærkninger, såfremt det ønskes, og vedhæfter en folder om Joan-Søstrene og vores arbejde.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Lasse Lykke Gregersen

Fra: Hanne Pedersen <hanne.pedersen@kvinderaad.dk>
Sendt: 18. december 2018 10:34
Til: ÆStrafferetskontoret (951s18)
Emne: Høring over Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Kvinderådet takker for muligheden for at afgive høringssvar til Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (selvstændig bestemmelse om psykisk vold) og har med interesse læst lovforslaget. Kvinderådet tilslutter sig høringssvaret, som Det Nationale Voldsobservatorium har afgivet, og har ingen selvstændige bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen
Nanna Højlund, Forkvinde Kvinderådet

kvinderådet

Med venlig hilsen
Kvinderådet
Niels Hemmingsensgade 10
1153 København K
tlf.: +45 33 12 80 87
www.kvinderaadet.dk

Høring over Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

KVINFO takker for muligheden for at afgive høringssvar til Justitsministeriets forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (selvstændig bestemmelse om psykisk vold) og har med interesse læst lovforslaget.

KVINFO tilslutter sig høringssvaret, som Det Nationale Voldsobservatorium har afgivet, og har ingen selvstændige bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Henriette Laursen

Direktør KVINFO

Justitsministeriet

strafferetskontoret@jm.dk

Formand: Kristian Mølgaard

Solbjergvej 3. 2.

2000 Frederiksberg

20 64 44 23

krm@boelskifteadvokater.dk

Sekretariat: Peter Trudsø

Farvergade 27 D, 1. sal

1463 København K

28 13 64 95

pt@strafferetsadvokaten.dk

www.lffa.dk

18. december 2018

2018-731-0033, Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Justitsministeriet har den 20. november 2018 sendt ovennævnte lovforslag i høring, hvor der bl.a. foreslås indsat følgende bestemmelse om psykisk vold i straffeloven:

”§ 243. Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Høringen har været drøftet på et bestyrelsesmøde i Landsforeningen af Forsvarsadvokater (LFFA) den 5. december 2018.

LFFA har følgende bemærkninger:

Straffeloven indeholder på nuværende tidspunkt ingen selvstændig bestemmelse om psykisk vold. Den foreslåede bestemmelse har et meget upræcist gerningsindhold. Bestemmelsen vil blive vanskelig at anvende i praksis, idet det forudsætter en omfattende og særegen bevisførelse. Bestemmelsen må i øvrigt formodes at indgå i kombination med andre former for vold.

Det må anses som oplagt, at der er risiko for misbrug af bestemmelsen i tilknytning til familieretlige konflikter.

Der er i bemærkningerne nævnt andre lande (Norge, England og Wales), hvor psykisk vold er strafbart. Praksis fra disse lande bør undersøges nærmere. Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til, at psykisk vold er strafbart i visse andre lande uden at sammenholde det med om og i givet fald hvordan bestemmelsen anvendes i praksis.

Med venlig hilsen

Kristian Mølgaard

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Fremsendt digitalt til strafferetskontoret@jm.dk

København, 13. december 2018

Høringssvar fra Lev Uden Vold vedr. høring over udkast til lov om ændring af straffeloven, sagsnr. 2018-731-0033

Lev Uden Vold takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændringen af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Lev Uden Volds generelle bemærkninger

I Lev Uden Vold mener vi, at indførelsen af en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i nære relationer er et afgørende skridt i forhold til at vise, at vi som samfund ikke accepterer den psykiske vold. Ligesom der i kriminaliseringen ligger en klar erkendelse af, at psykisk vold er mindst lige så skadelig som fysisk vold for den enkelte, der bliver udsat for volden.

Der har i flere år manglet viden om konsekvenserne og omfanget af psykisk vold. Behovet for en mere systematisk indsamling af viden er baggrunden for, at vi i Lev Uden Vold i starten af 2018 satte en række projekter i gang for at styrke viden om psykisk vold i en dansk kontekst.

Helt konkret har vi samlet et overblik over danske screeningsværktøjer, der kan bruges af fagprofessionelle til at spotte og handle på volden – både den fysiske og psykiske. Ligesom vi på baggrund af et litteraturstudie har udarbejdet en rapport om konsekvenserne af psykisk vold – for både mænd og kvinder – med afsæt i udenlandske forskningsresultater.

Endelig har vi haft et samarbejde med VIVE (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd) for at blive klogere på omfanget og konsekvenserne af psykisk vold i en dansk kontekst. Herfra fik vi i august måned de første omfangstal om psykisk vold i Danmark. Et første skridt – fordi spørgsmålene i undersøgelsen er begrænset og ikke tilstrækkeligt nuancerede – men et vigtigt skridt i forhold til at få sat fokus på og blive klogere på den psykiske vold.

Det er med afsæt i disse undersøgelser og den viden, de har afstedkommet, at vi kan sige, at psykisk vold er den mest udbredte voldsform, og dermed selvsagt skal kriminaliseres, og også at konsekvenserne af den psykiske vold er store – både for det fysiske og psykiske helbred samt for den generelle trivsel blandt de voldsudsatte.

Af samme grund er det overordentligt afgørende og vigtigt, at den psykiske vold får en selvstændig bestemmelse i straffeloven. Det sender et vigtigt signal om voldens alvor, og at volden derfor skal opspores og stoppes.

Konkrete bemærkninger til forslaget

Nedenfor en række konkrete bemærkninger til lovforslaget:

Kontrol og isolation

Lev Uden Vold foreslår, at *kontrol* nævnes i bestemmelsens gerningsindhold, så der kommer til at stå "...*nedværdigende, manipulerende, kontrollerende eller krænkende adfærd...*". Det er vores erfaring, at kontrol indgår som et væsentligt element i den psykiske vold. Som en bestanddel af denne kontrol forekommer ofte forskellige former for isolation af den voldsudsatte, som kan komme til udtryk ved at begrænse den udsattes handlemuligheder eller kontakt til omverdenen. Vi foreslår derfor, at det udtrykkes yderligere i bemærkningerne, hvorledes isolationen kan foreligge. Vi foreslår, at følgende anføres i det fremsendte lovforslag på side 20, sidste afsnit: "...at isolere en person fra den pågældendes netværk, fra adgangen til sundhedsvæsen, uddannelse eller arbejdsmarked".

Tilknytningen til forurettedes husstand

Vi er enige i, at det er hensigtsmæssigt, at der opstilles kriterier for gerningsmandens tilknytning til husstanden og dermed til den forurettede. Vi mener imidlertid, at det er vigtigt, at lovgiver ikke overser de sager, hvor der er tale om psykisk vold i kæresterelationer mellem unge, som stadig bor hjemme. De unges relationer kan ofte have et andet mønster end de voksnes, hvorfor et kriterie om tilknytning til husstanden vil medføre, at den psykiske vold, som udøves i sådanne kæresteforhold, kan falde uden for det strafbare område.

En holdningsundersøgelse om psykisk vold foretaget af Epinion for Lev Uden Vold i 2018 viser blandt andet, at de unge har nogle mere flydende grænser i forhold til, hvad der er i orden og ikke er i orden i et forhold. Kun 68 procent af de 18-34-årige mener, at gentagende eller systematisk ydmygelse, nedvurdering, kontrol og trusler kan være psykisk vold, mens andelen blandt de ældre aldersgrupper er langt større. Adspurgte om det har karakter af psykisk vold, at ens partner kontrollerer ens sociale profiler på nettet eller kontrollerer, hvem man mødes med, er der ligeledes færre af de 18-34-årige, der mener, at dette udgør psykisk vold. Alt i alt nogle bekymrende svar, der kræver særlig opmærksomhed i forhold til psykisk vold blandt unge.

VIVEs undersøgelse om psykisk partnervold (2018) viser – blandt andre faktorer – at risikoen for at blive udsat for psykisk partnervold falder, jo ældre man bliver.

De unge er med andre ord en sårbar gruppe for så vidt angår kærestevold; herunder i form af psykisk vold. Derfor er det væsentligt at igangsætte initiativer til at beskytte denne gruppe. Det kunne fx gøres ved at indsætte en formulering som "... eller som indgår i en kæresterelation med en anden" eller tilsvarende.

Strafferammen

Vi foreslår, at der til bestemmelsen føjes et stk. 2, som lyder som følger:

"Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når den psykiske vold er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af varigheden, de anvendte virkemidler som fx overvågning eller isolation, eller grundet de psykiske skader, som adfærden har påført forurettede".

Derved vil straffen for psykisk vold ligestilles med straffen for fysisk vold efter straffelovens § 244, i overensstemmelse med lov nr. 223, som blev vedtaget den 31. maj 2018.

Justitsministeriet anfører i forslaget som fremsat den 25. april 2018 blandt andet, at der lægges vægt på, "...at vold i hjemmet kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unges udvikling. En opvækst med vold i hjemmet kan endvidere betyde øget risiko for, at ofrene selv begår vold senere i livet, ligesom vold i hjemmet kan være medvirkende til at fastholde undertrykkende familiemønstre". Det anføres desuden, at hensynet er, at straffen skal afspejle de skadevirkninger, volden kan medføre.

Den psykiske vold har imidlertid samme vidtrækkende konsekvenser for den person, som udsættes herfor, samt for de børn eller unge i hjemmet, som lever med volden. Lev Uden Volds gennemgang af den nyeste internationale forskningslitteratur om konsekvenser af psykisk vold, VIVEs omfangsundersøgelse og andre internationale forskningsoversigter samt eksempelvis Stark og Johnsons arbejder dokumenterer, at psykisk vold kan have konsekvenser, som kan sammenlignes med konsekvenserne af fysisk vold. Det er veldokumenteret i den internationale forskning, at psykisk vold kan medføre konsekvenser i form af angst, depression og PTSD-symptomer.

Vi mener derfor ikke, at man sagligt kan argumentere imod at ligestille psykisk vold med fysisk vold, for så vidt angår strafferammen. Vi er opmærksomme på, at psykisk vold straffes i sammenstod med en række andre bestemmelser om personfarlige forbrydelser, men vi mener under alle omstændigheder, at strafferammen bør sidestilles med fysisk vold.

Obligatorisk beskikkelse af bistandsadvokat

Lev Uden Vold mener, at den kommende § 243 bør tilføjes til retsplejelovens § 741 a, stk. 2, så der sker obligatorisk beskikkelse af bistandsadvokat i disse sager.

Det angives i sidstnævnte bestemmelses forarbejder, at hensigten er "...at sikre, at advokatbistanden ikke fravælges som følge af en tilstand af forvirring og manglende overblik". Det er vores opfattelse, at tilsvarende hensyn gør sig gældende vedrørende forurettede i sager om psykisk vold i en nær relation. Vi mener derfor, at de har krav på det samme værn som fx ofre for voldtægt.

Familieretlig lovgivning

Alle steder i den familieretlige lovgivning og i det familieretlige system, hvor vold indgår som et element, der skal tages særligt hensyn til, bør lovgiver sikre, at den psykiske vold tillægges samme betydning. Dette, fordi den psykiske vold på lige fod med fysisk vold kan have vidtrækkende konsekvenser for den forurettede.

Opfølgning og implementering

Ud over de generelle og konkrete bemærkninger til lovforslaget har vi følgende henstillinger i forhold til opfølgning på og implementering af lovforslaget:

Uddannelse

Hvis den selvstændige bestemmelse af psykisk vold skal have en reel betydning og være med til at stoppe volden, er der behov for en kvalificeret implementering af tiltaget samt en løbende opfølgning.

Først og fremmest vil den nye bestemmelse betyde, at politibetjente over hele landet inden længe står over for en ny opgave. Den handler både om at kunne håndtere anmeldelser om psykisk vold, men også om at kunne se og opspore volden, når de møder de voldsudsatte familier i forskellige sammenhænge.

Den opgave kræver, at de har en viden om, hvordan de identificerer og responderer på psykisk vold. En viden, som de ikke nødvendigvis har i dag. Derfor er der behov for en generel og løbende opkvalificering af politiet. Dette indgår ikke i lovforslaget og de økonomiske konsekvenser af dette i sin nuværende form. Lev Uden Vold vil derfor klart opfordre til, at man prioriterer midler til denne uddannelsesindsats.

Mere viden

Lev Uden Vold afholdt i august 2018 en konference om psykisk vold på Christiansborg. Her havde vi blandt andre inviteret lektor i kriminologi Charlotte Barlow fra Lancaster University. Hun fremlagde resultaterne fra et forskningsprojekt gennemført i samarbejde med Merseyside Police om implementeringen af den engelske bestemmelse om psykisk vold ("coercive control").

Projektet indebar en omfattende gennemgang af politikredsens journalmateriale i sager om vold i hjemmet over en periode på halvandet år. Projektet viste blandt andet, hvordan lovgivningen langt fra kan stå alene i bekæmpelsen af psykisk vold i nære relationer. Der er behov for politisk vilje og handlekraft for at sikre en ordentlig implementering og forankring af en ny straffebestemmelse. Herunder særligt uddannelse af politiet.

Ud over opkvalificering af politiet er der behov for mere viden om psykisk vold, så vi kan blive klogere på, hvordan volden kommer til udtryk, hvilke sammenhænge/sociale kontekster den optræder i, og hvilke risikofaktorer der er. Det kan bidrage til en løbende kvalificering af politiets arbejde, blandt andet med udviklingen af redskaber til at understøtte sagsbehandlingen og bevissikringen.

Konkrete redskaber til opfølgning

Endelig er der behov for, at vi løbende følger op på sagerne om psykisk vold inden for politiets regi, så vi hele tiden bliver klogere på sagerne. Vi mener, at der bør foretages en årlig evaluering af bestemmelsens anvendelse på landsplan, og i den forbindelse bør der være særligt fokus på, hvilke eventuelle barrierer der er i sagshåndteringen, i bevissikringen, i håndteringen af udover og udsat samt i forhold til tiltalerejsning i sagerne

Det kræver blandt andet, at vi har adgang til den viden, der skal til for at følge op. Helt konkret fordrer det, at der enten tilføjes en ny gerningskode i politiets sagsstyringssystem, eller at der i sagsstyringssystemet oprettes en såkaldt søgenøgle, som tilknyttes sager om overtrædelse af § 243. På den måde kan der føres statistik over samt kvalitetssikring af sagerne.

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att. Nynne Nytofte-Bæk

Mail: strafferetskontoret@jm.dk

København d. 18. december 2018

Sagsnr. 2018-731-0033

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Hermed fremsender Mandecentret hørings svar, som anmodet per e-mail af 20. november 2018.

Indledende sammenfatning

Mandecentret ser positivt på arbejdet med kriminalisering af psykisk vold, men har dog enkelte alvorlige betænkeligheder ved fremsendte lovforslag, som uddybes i nærværende hørings svar.

Gennem adskillige år har vi i Mandecentret mødt fædre, der har været udsat for massiv psykisk vold gennem voldsom og vedvarende samværschikane, tilbageholdelse, eller ligefrem bortførelse af barn, vedvarende isolering af barnet fra far og/eller dennes familie, eller trusler herom. Det er Mandecentrets opfattelse, at særligt denne type af psykisk vold kan være særdeles ødelæggende for både forælder og barn. Det er derfor med stor glæde at vi kan konstatere, at denne problematik er indarbejdet i lovforslaget.

Mandecentret finder det også glædeligt, at man har taget udgangspunkt i en bredere forståelse af nære relationer og således ser alvoren i den psykiske vold, der særligt opstår under og efter et parbrud, og i særdeleshed under den fremtidige udøvelse af forældreskabet. Derved slås det fast, at den psykiske vold i en nær relation ikke ophører, blot fordi forurettede ikke længere deler bopæl med gerningsmanden.

Bemærkninger til lovforslaget

Mandecentret ser lovforslaget som en anerkendelse af alvoren af psykisk vold i nære relationer og at dette, som med fysisk vold i nære relationer, er et alvorligt samfundsmæssigt problem, der kan ramme bredt i alle samfundsgrupper, uanset køn, seksualitet eller etnicitet. Det er glædeligt, at lovforslagets ordlyd og bemærkningerne hertil reflekterer dette.

Vi finder dog, at begrebet husstand kan være begrænsende i forhold til, hvordan de enkelte par indretter deres liv. Dette gælder særligt kærestevold, hvor parret måske stadig bor ved deres respektive forældre, lige som COLA-forhold (Couples Living Apart), hvor parterne har et langvarigt forhold men bor adskilt, ikke

ses at være inkluderet i begrebet. Mandecentret vil derfor opfordre til at disse grupper også indarbejdes i lovforslaget, særligt under hensyn til omfanget og alvoren af kærestevold.

Mandecentret stiller sig undrende overfor lovgivers måde at vurdere strafbarheden af psykisk vold. Sådan som vi læser bemærkningerne til § 243, er det hverken et krav, at gerningsmanden vidste eller burde vide, at handlingerne var egnede til utilbørligt at styre et andet nærtstående menneske, eller et krav, at forurettede selv har oplevet, at der faktisk er begået en forbrydelse i form af psykisk vold mod forurettede eller at forurettede har nogen mén heraf.

På baggrund af ovenstående forståelse af bemærkningerne, oplever vi, at det bliver meget uigennemsigtigt, hvilke parametre, der skal anvendes af domstolene for at vurdere, hvorvidt en person bør dømmes for at have udsat en anden for psykisk vold.

Vi stiller os derfor undrende overfor, hvorfor man vælger at fravige strafferettens hovedregel om forsæt, når man alene vurderer strafbarhedsbetingelserne ud fra et objektive forhold, men ikke et subjektivt.

Vores bekymring beror således på, om der kan opstå tilfælde hvor der er realiseret et gerningsindhold, men uden den fornødne tilregning, eftersom strafbarheden ikke afhænger af, om handlingen har påført forurettede skade, og man således kan ende i en situation, hvor hverken gerningsmand eller forurettede har været bevidste om en voldshandling, endsiges strafferetlig overtrædelse. Af den engelske Serious Crime Act section 76, 1, c) og d) fremgår det netop, at handlingen skal have en alvorlig effekt på den voldsudsatte, og at gerningsmanden ved eller burde vide, at vedkommendes handling ville have en alvorlig effekt på den anden. Dette finder Mandecentret mere i tråd med dansk retspraksis og ikke mindst retssikkerhed.

Lovforslagets bemærkninger

"F.eks. vil psykisk vold, som begynder et år efter en samlivsophævelse, normalt ikke have en sådan sammenhæng, medmindre parterne har opretholdt en regelmæssig og nær kontakt, f.eks. på grund af parternes fællesbørn."

Umiddelbart finder vi i Mandecentret ikke, at der nødvendigvis behøver at have været en "nær kontakt" for, at der kan være tale om, at en person bliver udsat for psykisk vold fra en ekspartner, såfremt de har fælles børn. Det er nok i sig selv, at der har været nogenlunde regelmæssig kontakt, og en manglende mulighed for at trække sig fra kontakten på grund af hensynet til/samarbejdet omkring børnene.

"Med nedværdigende handlinger sigtes til en adfærd, der er egnet til at ydmyge eller nedgøre offeret. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden åbenlyst behandler den forurettede dårligere end andre, at den forurettede berøves muligheden for at få indflydelse på egne forhold, eller at den forurettede tvinges til at gøre eller tåle noget, som den forurettede ikke bryder sig om eller opfatter som uværdigt. Det er ikke i den forbindelse et krav, at andre end gerningsmanden er vidne til ydmygelsen."

I tæt sammenhæng med det fremførte i vores indledende bemærkninger til loven, stiller vi os undrende overfor denne formulering. Hvis udelukkende gerningsmand og forurettede er vidner til ydmygelsen,

hvorledes er det så meningen, at der skal føres bevis herfor i retten? Medmindre den voldsudsatte har optaget hændelsen. Vi antager ikke, at det er lovgivers intention, at der skal være omvendt bevisbyrde.

Vi bemærker, at lovgiver forventer begrænsede økonomiske konsekvenser af lovforslaget. Vi mener, at der bør afsættes midler af en vis størrelse til den nødvendige uddannelse af politi og andre fagpersoner til at opdage og håndtere psykisk vold i nære relationer.

Endelig bemærker vi, at der ikke er foretaget en ligestillingsvurdering i forbindelse med lovforslaget. Mandecentret mener, at en sådan vurdering vil være relevant, men såfremt den bliver foretaget, er det dog vigtigt, at det sker ud fra danske forhold. Desværre vanskeliggøres vurderingen af, at forskningen om psykisk vold i Danmark er meget sparsom, og den seneste rapport (VIVE/LUV 2018) er i sig selv begrænset, idet den er foretaget på basis af to spørgsmål, som kun dækker et lille og kønsmæssigt skævt spektrum af psykisk vold.

Det beskrives af opdragsgiveren således at: *”Psykisk vold er i undersøgelsen målt med to spørgsmål, der ser på, om personen har oplevet trusler om vold, og om personen har oplevet at blive nedværdiget, ydmyget, latterliggjort, kritiseret og kaldt øgenavne. Trusler om fysisk vold er en adfærd, som især kvinder må formodes at opleve. Samtidig er der ikke spurgt ind til den form for psykisk vold, som mænd særligt formodes at opleve, som fx trusler om fratagelse af samvær med børn og i forbindelse med parbrud. Derfor fremstår det mere udokumenteret, i hvilket omfang mænd er udsat for psykisk vold.”*¹ (vores fremhævelse)

Dette må nødvendigvis indgå i en eventuel ligestillingsvurdering af lovforslaget.

Mandecentret står naturligvis til rådighed, såfremt bemærkningerne skulle give anledning til tvivl eller såfremt der er behov for en uddybning heraf.

Med venlig hilsen
Mandecentret

Jan Lindell
Chefkonsulent (Familieret)

Anne-Kathrine Salverson
cand.jur.

René Vinding Christensen
Forstander, cand.jur.

¹ <https://levudenvold.dk/for-fagfolk/socialfaglig-definition-af-psykisk-vold/>

18. december 2018

Bemærkninger til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Mødrehjælpen vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslaget.

Generelle bemærkninger

Forslaget om en selvstændig bestemmelse i straffeloven om psykisk vold markerer en milepæl i arbejdet mod vold i nære relationer. Stadig alt for mange kvinder, mænd og børn udsættes for vold i hjemmet, og en tidssvarende straffelovgivning er afgørende for, at ofrene sikres hjælp og retfærdighed. Samtidig er den juridiske anerkendelse af psykisk vold af stor symbolsk værdi for fænomenets anerkendelse i bredere kontekst, hvorfor Mødrehjælpen er særdeles positiv over for lovforslaget som helhed.

Endvidere vil Mødrehjælpen gerne takke for den inkluderende og åbne proces, som Justitsministeriet har været tovholder for, frem mod høringsfasen.

Børneperspektivet

Mødrehjælpen har tidligere på året i et fælles notat med Børns Vilkår, Red Barnet og Børnerådet peget på vigtigheden af, at kriminaliseringen af psykisk vold også rummer børn som ofre. Mødrehjælpen kan konstatere, at en del af disse bemærkninger er tænkt ind i lovforslaget.

Særligt er Mødrehjælpen positiv over for, at børn som vidner til vold nævnes eksplicit, og at det betragtes som en skærpende omstændighed, hvis barnet er vidne til den psykiske vold. Lovforslaget beskriver også skismaet mellem opdragelse og kontrol, der tager karakter af psykisk vold, ligesom forslaget indeholder en fin forståelse af skadevirkningerne på barnet af psykisk vold.

Dog finder Mødrehjælpen, at det ikke alene bør være strafbart, når børn er vidne til psykisk vold mod en forælder, men ligeledes når børn er vidne til fysisk vold mod en forælder, da dette for barnet både er dybt traumatiserende og kan betegnes som psykisk vold

mod barnet. Endvidere savner Mødrehjælpen fortsat flere konkrete eksempler på psykisk vold mod børn i det fremsendte materiale, da eksemplerne i forslaget i høj grad er hentet fra voksenpraksis. Mødrehjælpen frygter, at der uden en mere praksisnær beskrivelse af psykisk vold mod børn vil mangle eksempler at støtte sig til i såvel politiets sigtelse som rettens domsfældelse. Bemærkningerne til lovforslaget bør derfor inkorporere sådanne eksempler, som beskrevet i det til Justitsministeriet tidligere fremsendte notat.

I bemærkningerne til lovforslaget, § 1 stk. 2, fremgår det, at handlingerne skal foregå over tid og dermed udgøre et mønster for at indgå i definitionen af psykisk vold. Mødrehjælpen er helt enig i, at der i denne sammenhæng skal tages et særligt hensyn over for børn og unge, da psykisk vold selv over kort tid kan være skadende for barnets udvikling. Bemærkningerne rummer også en formulering om, at, i tilfælde med meget alvorlige krænkelser, vil selv enkelte tilfælde være tilstrækkelige til at udgøre strafforfølgelse. Mødrehjælpen savner dog også her et eksempel på en alvorlig krænkelse. Det kunne eksempelvis være indespærring af barnet.

Mødrehjælpen finder det rimeligt, at forældelsesfristen udskydes for en række overtrædelser begået mod personer under 18 år.

Definition af gerningsindhold

Det er Mødrehjælpens erfaring, at kontrol er et helt centralt element i den psykiske vold, hvor en voldsudøver med forskellige midler forsøger at kontrollere ofrets adfærd, sociale liv, handlemuligheder mv. Mødrehjælpen anbefaler derfor, at kontrol indskrives som en del af bestemmelsens gerningsindhold.

Strafframmen

Det er forskningsmæssigt belæg for, at psykisk vold har ligeså skadelige følgevirkninger som den fysiske vold, ligesom at ofte for psykisk vold blandt andet er i risiko for at udvikle PTSD. Det er endvidere Mødrehjælpens erfaring fra vores behandlingsindsats, at den psykiske vold kræver ligeså omfattende behandling og har ligeså omfattende følgevirkninger som den fysiske vold. Mødrehjælpen finder derfor ikke grund til, at strafframmen for den psykiske vold ikke automatisk sidestilles med strafframmen for den fysiske vold, og der er derfor Mødrehjælpens anbefaling, at der gives mulighed for, at strafframmen ved særligt skærpede omstændigheder kan sættes op til 6 år.

Afgrænsning i forhold til målgruppen

Mødrehjælpen er enig i den foreslåede afgrænsning af målgruppen jf. bemærkningerne til lovforslaget. Mødrehjælpen mener, at det er vigtigt, at fokus fastholdes på at hjælpe ofre for psykisk vold begået i husstanden eller af personer med nær tilknytning hertil, da der er en særlig belastning i disse relationer - særligt for børn og unge.

Uddannelse

I lighed med Lev Uden Vold ønsker Mødrehjælpen at påpege, at en kvalificeret implementering af den selvstændige bestemmelse er afgørende, hvilket indebærer uddannelse og opkvalificering af politi og andet fagpersonale. Uddannelsen bør indeholde såvel viden og kompetencer til at håndtere anmeldelser, men også opsporing af volden, når politi, socialrådgivere, lærere, pædagoger, læger og andet frontpersonale møder de voldsudsatte familier. Det er allerede i dag svært at spore den fysiske vold, og dette gør sig i endnu højere grad gældende for den psykiske vold, hvor bevisbyrden vil kunne være svær at løfte. Det er derfor afgørende, at de medarbejdere, der møder ofre for psykisk vold, og særligt når der er tale om børn, har viden om og indsigt i voldens dynamikker og i udgangspunktet tror på, hvad de bliver fortalt. Dette kræver såvel efteruddannelse som implementering af viden om vold på blandt andet professionshøjskoler.

Mødrehjælpen undrer sig følgelig over, at lovforslaget ikke har økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Mulighed for strafforfølgelse uden andre strafbare forhold

Mødrehjælpen undres over, at der i bemærkninger til forslaget står, at "der forventes meget få sager efter den foreslåede § 243.". Når undersøgelser peger på, at psykisk vold er den hyppigst forekommende form for partnervold, er det et besynderligt signal fra lovgivers side. Mødrehjælpen anerkender, at psykisk vold ofte optræder i sammenhæng med andre voldsformer, men da dette ikke nødvendigvis er tilfældet, bør strafforfølgning udelukkende på grundlag af psykisk vold være muligt. Mødrehjælpen frygter, at denne bemærkning vil gøre det vanskeligt for ofre for psykisk vold at rejse en sag, hvis de ikke samtidig har synlige skader fra fysisk vold eller fx konkrete eksempler på økonomisk eller materiel vold, hvilket udgør et alvorligt retssikkerhedsmæssigt problem.

Øvrige bemærkninger

Mødrehjælpen støtter den foreslåede ændring af loven om tilhold, idet psykisk vold kan påføre offeret stor skade. Det er derfor afgørende, at den voldsudsatte, samt dennes eventuelle børn, hurtigst muligt skånes fra volden. Mødrehjælpen anbefaler derfor, at strakstilhold bliver muligt også i sager, hvor der er fælles børn.

Mødrehjælpen er positiv over for den foreslåede ændring af ægteskabsloven således psykisk vold giver samme mulighed for umiddelbar skilsmisse som fysisk vold. Det er dog afgørende, at dette tænkes ind i implementeringen af det kommende familieretlige system, således at der såvel i screeningsværktøjet som i visitationssamtaler spørges ind også til den psykiske vold.

Mødrehjælpen finder det endvidere positivt, at lovforslaget beskriver digitale medier og platformes snitflade med psykisk vold, da dette er et område i stærk udvikling, og hvor det er væsentligt at rette et endnu stærkere fokus i fremtiden.

Sammenhæng med anden lovgivning

Mødrehjælpen er som beskrevet meget positiv over for forslaget. Dog finder Mødrehjælpen det særdeles vigtigt, at den tværministerielle koordinering fortsættes, således at psykisk vold samtidig implementeres som begreb i den sociale lovgivning samt i familieretten. Konkret bør det eksplicit fremgå af servicelovens § 154, at psykisk vold begået mod barn eller partner giver ret til samme hjælp og ydelser som fysisk vold, vanrøgt, mv.

Spørgsmål til høringssvaret kan stiles til politisk konsulent Jacob Holch, jho@moedrehjaelpen.dk.

Med venlig hilsen

Trine Schaldemose
Vicedirektør

Jacob Holch
Politisk konsulent

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Att.: Marie Mølsted

d. 13. december 2018

Deres Sagsnr. 2018-731-0033 (j.nr. 2018-0090-0379) - Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Offerrådgivningen i Danmark er enig i, at psykisk vold i nære relationer bør være strafbart, men vi vil ikke udtale os om, hvorvidt den foreslåede definition af psykisk vold er den bedste, eller om andre definitioner f.eks. LUVs definition; "*Psykisk vold i nære relationer er gentagne handlinger, som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse*" er bedre egnet til at ramme det centrale.

Såfremt den foreslået definition benyttes; "*Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år*".
- foreslår vi at man skriver; "*til hensigt at styre eller skade den anden*"

Med venlig hilsen

Knut A. Gulbrandsen
Landsformand
Offerrådgivningen i Danmark

offerRådgivningen

OFFER
VIDNE
PÅRØRENDE

offerraadgivning.dk

Jørn Vestergaard
professor i strafferet

+45/21 60 26 80
jv@jur.ku.dk
<http://jura.ku.dk/jv>

14.12.2018

Kommentarer til dele af Justitsministeriets lovudkast af 20.11.2018 til ny selvstændig bestemmelse om "psykisk vold"

Justitsministeriets udkast:

»§ 243. Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.«

Bemærkninger:

1. Selvstændig kriminalisering af visse former for grov psykisk mishandling eller forulempelse af nærtstående må i lyset af alt foreliggende betragtes som velbegrunnet. En sådan kriminalisering kendes i forskellige udformninger fra vore nærmeste nabolande.
2. Nogle af udtrykkene i lovudkastet kan give anledning til unødigt tvivl og usikkerhed, hvilket dels kan modvirke en effektiv retshåndhævelse, dels vil kunne udsætte forurettede for unødigt krænkelse under sagens behandling hos politi og domstole. Ordlyden i en ny bestemmelse og placeringen af denne i straffeloven vil selvsagt være af en vis betydning, om end den praktiske afgrænsning af reglernes anvendelse hos anklagemyndigheden og ved domstolene først og fremmest vil bero på bemærkningerne om anvendelsesområdet i forarbejderne. Det må i øvrigt forventes, at politiets virksomhed på området vil være afhængig af helt andre faktorer end lovbestemmelsens ordlyd, herunder politisk fokus og interne prioriteringer. Dette betyder dog ikke, at den sproglige udformning af bestemmelsen er uden praktisk relevans. Gennemslagskraften af en selvstændig kriminalisering kan således til dels bero på, hvilke begreber der anvendes i selve bestemmelsen, samt hvor i loven denne placeres.
3. Begrebet "psykisk vold" er næppe særlig hensigtsmæssigt i lovgivningsmæssig sammenhæng, selv om udtrykket anvendes på det sociale område og i den offentlige debat. Traditionelt forbindes "vold" med et legemsangreb, en fysisk legemskrænkelse. Sådan er opfattelsen formentlig både blandt fagfolk og i almenheden.

Det ville være formålstjenligt at placere deliktet i straffelovens kap. 27 som en fredskrænkelse, f.eks. i § 265, som i øjeblikket er ledig efter ophævelsen i 2012 af den tidligere bestemmelse om tilhold. Her ville bestemmelsen komme til at stå lige foran § 266 om alvorlige trusler, hvilket ville indebære en vis indholdsmæssig sammenkædning.

Hvis bestemmelsen placeres i § 265, kan der hentes inspiration fra bestemmelsen i Brottsbalken 4 kap § 4 a, der handler om "grov fridskränkning". I en dansk sammenhæng kunne vendinger som "groft

forulemper" eller "grov forulempelse" måske anvendes. Udtrykket "forulemper" anvendes i § 123 om vidnetrusler mv.

Hvis det fastholdes, at den nye bestemmelse skal stå i § 243, kunne det overvejes i stedet for begrebet "psykisk vold" at anvende begrebet "mishandling", f.eks. sådan som det kendes i norsk straffelov §§ 242-243 ("mishandling i nære relasjoner") eller i sammensætninger som "psykisk mishandling" eller "psykisk overgreb".

4. Udtrykket "som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden" dækker trods sin ordrigdom næppe alle relevante tilfælde. Det er ikke svært at forestille sig grove krænkelser i nuværende eller tidligere kæresteforhold, hvor der ikke har været tale om fællesskab i tilknytning til en bestemt husstand. Det vil nok være mere formålstjenligt at benytte velkendte og indarbejdede begreber som "nærtstående" eller "nærmeste pårørende" og at redegøre udførligt for anvendelsesområdet i bemærkningerne til lovforslaget.

Alternativt forslag 1)

»§ 265. Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den, som i oftere gentagne tilfælde groft forulemper en nuværende eller tidligere nærtstående med truende, forhånende eller nedværdigende handlinger. «

Alternativt forslag 2)

»§ 243. Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den, som gør sig skyldig i grov psykisk mishandling ved i oftere gentagne tilfælde at udsætte en nuværende eller tidligere nærtstående for truende, forhånende eller nedværdigende handlinger. «

5. Den foreslåede strafferamme svarer til den hidtil kendte i § 244. Ved lov 718 af 8. juni 2018 blev der indsat et stk. 2 i § 244 med følgende ordlyd:

»Stk. 2. Begås forhold, der er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år.«

En tilsvarende bestemmelse bør med den fornødne tilpasning indsættes i den foreslåede § 243, alternativt i § 265. Det skal i den sammenhæng tages i betragtning, at den foreslåede § 243 omfatter gerningsmomentet "gentagne gange over en periode", hvilket derfor ikke tillige kan indgå som en særlig skærpende omstændighed ved strafforhøjelse. Bestemmelsen herom kunne f.eks. have følgende ordlyd:

»Stk. 2. Begås forhold som nævnt i stk. 1 under særligt skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år.«

Ved at indsætte en sådan bestemmelse om strafforhøjelse ville den meget hypotetiske mulighed for at henføre særligt grove tilfælde under § 245, stk. 2, blive uaktuel. Også i denne relation vil en ny selvstændig bestemmelse kunne få afgørende betydning for den faktiske retsstilling, idet § 245, stk. 2, så godt som aldrig anvendes i sager om overgreb af den type, som den foreslåede bestemmelse retter sig imod.

Indsættelse af et særskilt stykke om strafforhøjelse ville desuden indebære, at den del af lovudkastet, som vedrører en tilføjelse til § 247, kunne udgå. Den i lovudkastet foreslåede tilføjelse til § 247 ville alene indebære adgang til forhøjelse af straffen med indtil det halve, dvs. op til fængsel i 4 år og 6 måneder, ikke

som i den nye § 244, stk. 2, op til fængsel i 6 år, hvilket ved en sammenligning af forholdenes karakter ikke forekommer velbegrunderet.

6. Gerningsmomentet "egnet til utilbørligt at styre den anden" kan give anledning til ganske megen tvivl og dermed til modforestillinger og anfægtelser i konkrete sager. Uanset at der ikke er krav om, at virkningen faktisk skal være indtrådt i det konkrete tilfælde, kan det forventes, at en forsvarer typisk vil gøre gældende, at tiltaltes adfærd ikke ville kunne anses som egnet til at være styrende. I den forbindelse vil det kunne blive ganske belastende for den forurettede at skulle redegøre for, hvordan vedkommende oplevede og reagerede på gerningspersonens forulempelser. Det ville være formålstjenligt helt at udelade denne passus af deliktsbeskrivelsen. Det afgørende må være, om gerningspersonens handlinger i sig selv objektivt set overskrider visse grænser. En sådan lovgivningsteknik kendes i andre sammenhænge, hvor bestemmelser ikke foreskriver noget om den strafbare handlingens egnethed til at virke krænkende, men alene beskriver selve handlingens karakter. I § 266 b om diskriminerende ytringer tales der således om at "personer trues, forhånes eller nedværdiges".

7. Det vil kunne give anledning til stor tvivl og uenighed, om en handling er "manipulerende". For at undgå unødigt og potentielt krænkende bevisførelse om dette vil det være formålstjenligt at undlade brug af begrebet, der i sammenhængen i øvrigt forekommer helt unødvendigt som gerningsmoment. I stedet kan en variant af den fra § 266 b kendte vending at "trues, forhånes eller nedværdiges" med fordel bruges. Dermed indkredses det væsentlige, og det udelukkes ikke derved, at der i lovbemærkningerne kan redegøres for, at formålet med og virkningen af sådanne handlinger kan være manipulation, hvilket imidlertid ikke bør være et selvstændigt bevistema.

8. Udtrykket "over en periode" anvendes som nævnt også i den nyligt indsatte bestemmelse i § 244, stk. 2. Alligevel vil denne del af den foreslåede ordlyd kunne give anledning til usikkerhed. I stedet kunne det måske være formålstjenligt at anvende begrebet "i oftere gentagne tilfælde", sådan som det f.eks. kendes i § 233 om rufferi. Derved undgås det i øvrigt, at der opstår uhensigtsmæssig tvivl om, hvorvidt "gentagne gange" også omfatter nogle få gange med mere eller spredte mellemrum. Sådanne forhold bør ikke være omfattet af bestemmelsen, da det ville svække dens anseelse og dermed dens praktiske anvendelse.

9. Uanset bestemmelsens ordlyd kan det forventes, at den i praksis især vil finde anvendelse i tilfælde, hvor der også kan dømmes for fysisk legemskrænkelser. Derved kan der imidlertid godt skabes en præcedens, der også fremmer bestemmelsens anvendelse i sager, der udelukkende omfatter psykiske forulempelser. I den forbindelse vil det være vigtigt, at der i sager om både og straffes efter såvel § 244 som den nye bestemmelse i sammenstød, således at det derved tilkendes, at der er tale om to selvstændige krænkelses, om end disse kan indgå i et samlet kompleks.

Den 14. december 2018

Med venlig hilsen,

Jørn Vestergaard,
professor i strafferet

**Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10**

Mail: strafferetskontoret@jm.dk.

18. december 2018

Sagsnr. 2018-731-0033

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Red Barnet sætter pris på, at Justitsministeriet har udarbejdet forslag til at kriminalisere psykisk vold i nære relationer, samt at Red Barnet er blevet inddraget i processen med at udarbejde forslaget.

Justitsministeriets udkast tilgodeser grundlæggende de mange forskellige hensyn og aspekter, der er knyttet til at skulle lovgive om en problematik, som kan være vanskelig at afgrænse og definere helt objektivt og præcist. Med vedtagelsen af dette lovforslag vil det i strafferetslig sammenhæng blive tilkendegivet, at psykisk vold er en væsentlig krænkelse af både børns og voksnes integritet, som kan have lige så skadelige og alvorlige konsekvenser som fysisk vold.

Red Barnet er glad for, at der i forslaget tages særlig hensyn til, at børn er ekstra udsatte og sårbare i forhold til psykisk vold. For eksempel at det indgår som en skærpende omstændighed, hvis den foreurettede er et barn eller hvis et barn overværer psykisk vold mod en nærtstående. Desuden er det positivt, at der sikres en særlig forældelsesfrist i sager med børn, samt at der kan anvendes videoafhøring af børn som vidner eller forurettede i disse sager.

Red Barnet vil anbefale at der fremfor ordvalget 'telefon, sms eller gps-overvågning' anvendes den fælles betegnelse 'digitale tjenester' og at disse eksemplificeres med 'telefon, sms, gps-overvågning, sociale medier, hjemmesider, video m.m.'

I definitionen af gerningsmænd, der 'tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand' er det for Red Barnet uklart, om det også omfatter de tilfælde i et kæresteforhold, hvor de ikke er samlevende, og hvor der foregår en styring af den ene part gennem digitale tjenester. Red Barnet ser eksempler på, at der også blandt unge mennesker, som ikke er samboende men i et kæresteforhold, kan udvikles et regime hvor den ene part (eventuelt udelukkende gennem digitale tjenester) tager styring over den anden. Vi mener disse forhold skal opfattes som 'nære relationer' og derfor bør være omfattet af forslaget.

Red Barnet stiller sig gerne til rådighed i forhold til at uddybe kommentarerne til høringen.
Faglig kontaktperson: Psykolog Kuno Sørensen, ks@redbarnet.dk, tlf. 25140069

Med venlig hilsen

Kuno Sørensen
Psykolog og Senior rådgiver

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

Til: Justitsministeriet, Strafferetskontoret

Høring over forslag til ændring af straffeloven m.fl. (Introduktion af psykisk vold)

Høringsbrev af 20. november 2018 - med svarfrist 18. december 2018

Svar til: strafferetskontoret@jm.dk

Sagsnr. 2018-731-0033

Retspolitisk Forening kan overordnet tilslutte sig lovforslaget, hvor begrebet ”psykisk vold” introduceres i straffeloven (ny § 243) og i et par andre love (love om tilhold mv. og ægteskabslov). Foreningen kan således være enig i, at psykisk vold – i nære relationer, fx i familiemæssige sammenhænge – kan være særdeles belastende for ofre, selv om der ikke nødvendigvis vil være tale om egentlig diagnosticeret psykisk skade hos ofret. Begrebet psykisk vold er allerede kendt og brugt inden for socialområdet i familierelationer mv.

Vi lægger vægt på, at anvendelsesområdet for den ny § 243 er afgrænset til situationer, hvor der er eller har været nære relationer mellem gerningsperson og ofret, især familiær relation. Hermed vil det også fortsat - i øvrige situationer og relationer - være den nuværende og opretholdte § 260 om ulovlig tvang, der normalt vil skulle anvendes i de i bestemmelsen nævnte tvangssituationer.

Selv om vi overordnet kan tilslutte os forslaget, er det ikke uden betænkelighed, at begrebet psykisk vold, selv om det er kendt på socialområdet, nu introduceres i straffeloven og andre nævnte love, da begrebet ikke er veldefineret, og da anvendelsen på socialområdet ikke ukritisk bør kunne overføres til strafferetten mv. I strafferetten bør begrebet have et klarere og snævrere anvendelsesområde end i socialretten af fundamentale retssikkerhedsmæssige grunde.

København, den

Bjørn Elmquist
Formand

Peter Arnborg
bestyrelsesmedlem

Røde Kors
Blegdamsvej 27
2100 København Ø

Tlf. 3525 9200
info@rodekors.dk

CVR-nr.: 20 70 02 11

Justitsministeriet,
Strafferetskontoret,
Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk
j. nr. 2018-0090-0379

18. december 2018

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold)

Røde Kors takker for muligheden for at afgive høringssvar til Justitsministeriets udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (selvstændig bestemmelse om psykisk vold). Vi har med interesse læst lovforslaget, og vil gerne benytte lejligheden til at takke Justitsministeriet for den gode dialog.

Vi har valgt at afgive høringssvar sammen med Det Nationale Voldsobservatorium, og vi tilslutter os dermed høringssvaret derfra. Vi har ingen øvrige bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ad h', located below the text 'Venlig hilsen'.

Anders Ladekarl,
Generalsekretær

Pens. politimester Jørn Bro, Birkevej 30, 3660 Stenløse. – Tlf. 22.30.57.65

Mail : dallbro@mail.dk.

Den 14. december 2018

Overvejelser vedr. den såkaldte psykiske vold.

Jeg kan i alt væsentligt tilslutte mig overvejelserne til Justitsministeriet om en strafbestemmelse om psykisk vold i den danske straffelov fra Nell Rasmussen og Mathilde Worch Jensen, dateret den 15. juli 2018.

Hertil vil jeg føje:

Da det rejste forslag om kriminalisering af den såkaldte psykiske vold repræsenterer en nyskabelse i strafferetten, er der grund til særligt indgående overvejelser omkring og beskrivelser af de forhold, der ønskes kriminaliseret, hvis man ønsker andet og mere end en ligestillings- og kønspolitisk manifestation.

Efter straffeloven straffes typisk handling i delikter, som lovgivning og retsanvendelse har beskæftiget sig med i århundreder. – Nu søges som en nyskabelse kriminalisering af vedvarende, længere varende adfærd, der forårsager eller er egnet til at forårsage væsentlige skader af psykisk art og på forurettedes livskvalitet.

Målet for bestræbelserne må være at hjælpe ulykkeligt stillede mennesker, der typisk ikke selv formår at frigøre sig og beskytte sig mod alvorlige, vedvarende angreb på deres livskvalitet og selvbestemmelsesret.

Vanskelighederne ved at gennemføre (kontakt)voldtægtssager, der hyppigt strandes på svigtende opfyldelse af forsætsbeviset, må indikere de omfattende problemer i retshåndhævelsen, både i efterforsknings- og senere straffesagsfasen. I sin alvor fortjener og fordrer denne sag meget grundig forberedelse.

I det forberedende arbejde og i forarbejderne til et lovforslag bør præsenteres et ikke ubetydeligt antal sagsfortællinger, der illustrerer, hvad man lovgivningsmæssigt ønsker at bekæmpe. Hvad taler man egentlig om?

Materialet må kunne findes hos krisecentre, kvindeorganisationer, bistandsadvokater, social- og sundhedsvæsenet, politi og anklagemyndighed – hos sidstnævnte hyppigt det stof, der ikke umiddelbart indgik i de konkrete tiltalerejsninger i sædeligheds-, volds- og tilholdssager.

Det er vigtigt at give myndighederne hjemmel til også tvangsmæssig og strafferetslig indskriden overfor gerningspersoner, der vedholdende gennem plagsom, chikanøs, nedværdigende, underkuende og nedbrydende adfærd i mange former og udtryk angriber og nedbryder forurettedes livskvalitet, personlige selvbestemmelsesret, livsudfoldelsesmuligheder og ret til et frit og trygt liv i eget hjem eller på offentligt område.

Det strafbare område bør ikke begrænses til familieforhold eller nære relationer. Stalking og indgribende social kontrol, også udøvet af andre end familiemedlemmer og nært relaterede, bør også kunne rammes.

Begrebet " psykisk vold " er ganske uklart. Det er desværre blevet indarbejdet i den offentlige debat som et slagord.

I den praktiske retshåndhævelse vil udtrykket forvirre og blokere.

Man kunne overveje at kalde det nye delikt for forvoldelse af alvorlig skade på et andet menneskes livskvalitet, hvorved livskvalitet gøres til en retlig standard, hvis indhold fastlægges og beskrives generelt og konkret ud fra centrale, alment anerkendte værdier i vort menneske- og samfundssyn.

En ny bestemmelse hører næppe hjemme i voldskapitlet, men under freds-og æreskrænkelser.

" Skal dette menneske virkelig finde sig i det her, uden at der skrides ind?" – Det vil være lakmusprøven for sociale myndigheder, politi, anklagemyndighed og domstole.

Politi og anklagemyndighed har langvarig tradition og metodeudvikling med hensyn til retsforfølgning af handlinger, hvorimod man står fremmed overfor langvarige, evt. retsstridige udviklingsforløb og skadevirkningerne heraf.

På dette område er de sociale myndigheder meget erfarne. Man bør overveje i det fremtidige retshåndhævelsessystem at give de sociale myndigheder en central position, hvorfra man kan " visitere " sager af nævnte art til politiet efterforskning. Det bør i denne forbindelse erindres, at de færreste hårdtramte forurettede har kræfter, energi og indsigt til på egen hånd at levere en levedygtig anmeldelse hos et politi, der er bebyrdet med stort antal ressourcekrævende sager om konkret strafbar handling.

16. december 2018
Journal nr.
Journal-/projektnr./MHO

Til Justitsministeriet
Att. strafferetskontoret@jm.dk.

VEDR. HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF
STRAFFELOVEN, RETSPLEJELOVEN, LOV OM TILHOLD,
OPHOLDSFORBUD OG BORTVISNING OG ÆGTESKABSLOVEN
(SELVSTÆNDIG BESTEMMELSE OM PSYKISK VOLD)

Tak for muligheden for at afgive høringssvar på lovforslaget om kriminalisering af psykisk vold i nære relationer

Jeg har følgende generelle bemærkninger:

Psykisk vold er et komplekst socialt fænomen, og der er mange faldgrupper, når man søger at afgrænse eller definere dette fænomen. Den måde, hvorpå Justitsministeriet har beskrevet psykisk vold i bemærkningerne til lovforslaget, er nuanceret, elegant og efter min vurdering fuldt fagligt dækkende. Jeg kan dermed tilslutte mig den forståelse af psykisk vold, som ligger til grund for lovforslaget.

Jeg er enig i Justitsministeriets betragtninger om, at der er tale om et vanskeligt bevisbart område, og at der derfor formentlig sjældent vil være sager, som kan føres til domstolene. Man må dog forvente, at en bestemmelse om kriminalisering af psykisk vold kan få en normativ og pædagogisk virkning på samme måde, som da revselsesretten mod børn blev afskaffet. Det vil fremover stå helt klart, at dansk lovgivning finder det uacceptabelt, at nogen utilbørligt udsætter nærtstående for systematisk nedværdigende, manipulerende eller krænkende adfærd. Dette signal kan på forskellig vis bidrage til bevidstgørelse og adfærdændringer i befolkningen. Det kan fx være ved, at psykisk vold bliver bragt længere frem i den socialfaglige eller offentlige debat, ved at ofre for psykisk vold på et tidligere tidspunkt erkender, at de befinder sig i en meget usund relation, eller ved at professionelle omkring den udsatte bevidstgøres om disse adfærdsmønstre og der-

med bedre kan yde adækvat støtte. Trods de formentlig begrænsede sanktionsmuligheder kan en bestemmelse om kriminalisering af psykisk vold således få nogle afledte positive effekter, som kan være til gavn for ofre.

Jeg kan som helhed tilslutte mig det fremsatte lovforslag.

Med venlig hilsen

Mai Heide Ottosen
Seniorforsker, PH.D. (sociologi)
MHO@VIVE.dk
+45 33 48 08 88

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

**Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven
m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-
0090-0379.**

Ankestyrelsen har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankestyrelsen

17. december 2018

J.nr. 18-68876

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Marie Jørgensen

Fra: Annamaria Marrero Zwinge <AZW@regioner.dk>
Sendt: 26. november 2018 12:00
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Til justitsministeriet

Danske Regioner har modtaget høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven mv. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Danske Regioner har ingen bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

Annamaria Zwinge

Sekretær

Center for Sundhed og Sociale Indsatser (SUS)

D 3529 8222

E azw@regioner.dk

Danske Regioner

Dampfærgevej 22

2100 København Ø

T 3529 8100

Officiel post: regioner@regioner.dk

Følg os på [Twitter](#), [Facebook](#) og regioner.dk

Fra: Justitsministeriet

Sendt: 20. november 2018 14:59

Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET

Sikkerhedskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

im@im.dk

Justitsministeriet

København, den 8. december 2018

Vedr. Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), Deres sagsnr. 2018-731-0033

Justitsministeriet har ved mail af 20. november 2018 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

I den anledning skal foreningen meddele, at foreningen ikke finder at burde udtale sig om lovforslaget.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: strafferetskontoret@jm.dk.

På foreningens vegne,

René Bergfort
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Marie Jørgensen

Fra: Søren Dragsbæk Holm <SDH@domstolsstyrelsen.dk>
Sendt: 17. december 2018 20:22
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Til Justitsministeriet

Domstolsstyrelsen har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Søren Dragsbæk Holm
Fuldmægtig
Direkte: +45 99 68 43 33
SDH@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsen

Jura
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. (hovednr.): + 45 70 10 33 22
www.domstol.dk

Fra: Justitsministeriet [mailto:jm@jm.dk]
Sendt: 20. november 2018 14:59
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Marie Jørgensen

Fra: Marianne Hansen <MGH@kl.dk>
Sendt: 22. november 2018 09:23
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Emne: KL's bemærkninger til høring - sagsnr. 2018-731-0033 og 2018-0090-0379

Kære Justitsministeriet / Nynne Nytofte-Bæk

KL har ingen bemærkninger til den fremsendte høring til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Med venlig hilsen
Marianne Hansen

Sekretær
Jura og EU

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

D +45 3370 3281

E MGH@kl.dk

T +45 3370 3370

W kl.dk

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J.nr. 9099.2018.97

Den 13. december 2018

Ved en mail af 20. november 2018 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at byretterne ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Der henvises til Deres j.nr. 2018-731-0033.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Marie Jørgensen

Fra: Jan Hempel <Jan.Hempel@politiforbundet.dk>
Sendt: 22. november 2018 09:31
Til: ÆStrafferetskontoret (951s18)
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379
Vedhæftede filer: Lovudkast - høringsversion.PDF; Høringsliste.PDF; Høringsbrev (andre).PDF
Sag: 2018-0090-0379
Sagsdokument: 928836

Til Justitsministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til høringen.

Politiforbundets jr.nr. 2018-00945.

På forbundets vegne - og med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965

E-mail mail@politiforbundet.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 20. november 2018 14:59

Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Marie Jørgensen

Fra: 'post@shret.dk' <Post@Shret.dk>
Sendt: 5. december 2018 09:34
Til: Justitsministeriet
Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Udkastet til lovforslaget giver ikke Sø- og Handelsretten anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Lise Krüger Andersen

Juridisk chef

Direkte: + 45 99 68 47 21

Mobil: + 45 25 67 10 48

LiseKruegerAndersen@Shret.dk

Sø- og Handelsretten

Amaliegade 35, 2. sal

1256 København K.

Tlf.: 99 68 46 20

www.shret.dk

Fra: 'post@shret.dk'

Sendt: 21. november 2018 08:17

Til: Lise Krüger Andersen <LiseKruegerAndersen@Shret.dk>

Emne: VS: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>

Sendt: 20. november 2018 14:58

Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven m.v. (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold) - j. nr. 2018-0090-0379

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET

Sikkerhedskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk

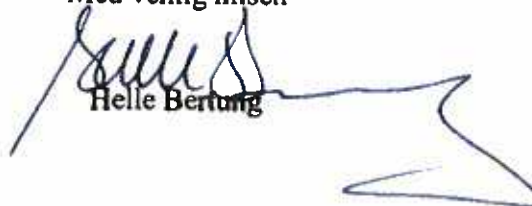
J.nr. 40A-VL-109-18
Den 14/12-2018

Justitsministeriet har ved brev af 20. november 2018 (sagsnr. 2018-731-0033) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Det beror på en politisk vurdering, om der er behov for at kriminalisere det, der betegnes som psykisk vold, i nære relationer, og landsretten ønsker ikke at udtale sig herom.

Efter indholdet af den foreslåede § 243 i straffeloven sammenholdt med bemærkningerne hertil må det antages, at behandlingen af sådanne sager i retten kan blive ganske omfattende.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Østre Landsret
Præsidenten

Den 11/12-2018
J.nr. 40A-ØL-103-18
Init: cr

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til: strafferetskontoret@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 20. november 2018 (Sagsnr. 2018-731-0033) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og ægteskabsloven (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold).

Efter drøftelse på plenarmøde den 7. december 2018 kan jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Børsting Dorsbo